

Marechaussee Contact

4

2024

Marechaussee Contact 25e jaargang | nummer 4 Augustus 2024

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.

Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Willem Geense
Gert Janssen
Evert Jan Kasteel (tekstredactie)
Eric Koopman
Cees Lindenberg
Henk Rijke (voorzitter)
Stijn van Susante
Henk Westland (coördinatie & eindredactie)

Aan dit nummer werkten mee

Theo Evers
Bert van Horen
Kees Kuijs
Kees Poelma
Joop Rump
Milan Steenbergen
Jaap Tuinder

Contact met de redactie

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen

begunstigersadministratie@
marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie
bij administratie en werving)

Vormgeving

Pleun van der Linde,
Persmanager, Den Haag

Druk

Wilco BV, Amersfoort

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
5	Nestelpennen Schengengrenscore geactualiseerd Marechaussee neemt deel aan oefening EUROGENDFOR Oproep Buitengewone Algemene Ledenvergadering RvMC
6	Veteranen Nederlandse Veteranendag 2024 in Den Haag
8	Opleiden Sfeer, de olie in iedere organisatie
12	Uitgelicht Topprestatie KMar-detachement tijdens 4Daagse
14	Huis vol foto's Het eerste stopteken
16	Slachtofferidentificatie KMar in het Rampen Identificatie Team
21	Dienstplichtigen Op herhaling in 1951
22	Op missie EU-missie in Bamako 'EUCAP Sahel Mali'
25	SMC Reünie Boerma Plaizier/MP III en SMC-contactmiddag Bronbeek
26	1940-1945 Van licht vergrijs tot moordaanslag
28	Ontmoeten 100-jarig bestaansfeest marechausseekazerne Helper Brink, Groningen
30	Personalia
31	SMC-informatie

Marechaussee Contact verschijnt normaliter zes keer per jaar. Echter, door onderbezetting van de redactie kan in oktober geen nummer worden uitgebracht. De volgende uitgave van dit jaar zal in december verschijnen.

Correcties op papieren versie:

- pag. 14: bijschrift grote foto, naam toegevoegd
- pag. 29: grijs kader, gewijzigd contactadres

Foto omslag:
Den Haag, 25 juli 2024,
defilé Nederlandse Veteranendag
Foto: Mediacentrum Defensie

Vorming, discipline, getrouwheid en teamgeest zijn belangrijke onderdelen van militaire opleidingen. Door relatieve buitenstaanders worden deze begrippen in een militaire context al snel uitgelegd als aspecten die horen bij een autoritaire organisatie. Het tegendeel is waar. Militaire opleidingen zijn er juist op gericht dat de individuele militair zich onderdeel voelt van het grotere geheel. Wel binnen de aangegeven grenzen zijn eigen afwegingen maakt, maar altijd in het belang van team en teamleden handelt. Dat handelen is vooral gebaseerd op vertrouwen in elkaar, vertrouwen op de informatie die je krijgt, vertrouwen op de aanwijzingen en – als de situatie daar om vraagt – de orders die je krijgt van leidinggevend. Dat is dus volledig contrair aan gewoon gehoorzamen wat je opgedragen wordt.

U herinnert zich ongetwijfeld nog vakken op het lesrooster als Velddienst, Marechausseedienst te velde en Bivak. Vakken die je niet snel bij andere (civiele) opleidingen zult tegenkomen en welke naast het aanleren van benodigde skills en drills, brede vormingsaspecten inhouden. Rode draad is de leerling vertrouwd te maken met snel wisselende en onvoorziene omstandigheden en daarbij te vertrouwen op je eigen kunnen en die van je medeleerlingen. Door het verkennen van je eigen (fysieke en mentale) grenzen en te ervaren dat die soms veel verder liggen dan je dacht, creëer je zelfvertrouwen en aanpassingsvermogen. Werken onder bijzondere en zelfs vijandige omstandigheden vergt dat vertrouwen in eigen kunnen, zodat de gevraagde gekwalificeerde inzet of diensten onverkort geleverd kunnen worden. Dat onderscheidt de militair van de burger. Dat onderscheidt de militaire politie of marechaussee van de 'gewone' politie. Dat zorgt ervoor dat er te allen tijde gehandeld wordt vooral als het erop aankomt.

Als iedereen wat meer op zoek ging naar zijn of haar 'eigen kunnen', zou de maatschappij veel meer bestand zijn tegen onverwachte en/of ingrijpende gebeurtenissen. De kwetsbaarheden van onze maatschappij zijn steeds meer zichtbaar en tegelijkertijd ook het gebrek aan adaptief vermogen. Het lijkt alsof we ons alles laten overkomen, alsof we telkens weer verrast worden door gebeurtenissen waarvan we wisten dat ze zouden komen. Ongegrond wordt er vertrouwen gesteld in systemen in plaats van in elkaar. Een foutje in de update van een softwareprogramma zorgde onmiddellijk voor een wereldwijde ontwrichting van de samenleving. Noodplannen waren nauwelijks voorhanden en slechts in uitzonderlijke gevallen konden processen dankzij handmatig handelen worden voortgezet. Het is (te) gemakkelijk om enkel overheden en uitvoeringsorganisaties verantwoordelijk te houden voor het minimaliseren of zelfs uitsluiten van risico's en het beschermen van wat ons dierbaar is. Die verantwoordelijkheid hebben wij allemaal als collectief, als bijdrage aan de samenleving.

In dit nummer leest u weer aansprekende verhalen waarin dankzij opleiding, training en ervaring mensen ondanks de bijzondere omstandigheden toch weten te handelen, hun talenten inzetten en het verschil maken. De belichaming van

“Eigen kunnen”

de door Conny Vink bezongen leus 'Je maakt wat mee bij de Koninklijke Marechaussee' is kolonel b.d. Kees Kuijs, voor intimi K3. Hij deelt in dit en het volgende nummer het belangrijke werk van het Rampen Identificatie Team (RIT). Onder altijd bijzondere omstandigheden verricht het team haar werk steunend en vertrouwend op elkaar.

Ook in het interview van Kees Poelma met Miranda Weersink leest u over de vaak onverwachte wendingen die een carrière bij de KMar kan nemen. Miranda laat zien dat je altijd zelf aan het stuur kunt blijven zitten bij dergelijke wendingen en het je niet laat overkomen.

Onder het kopje 'Opleiden' verhaalt Jan-Carel Annevelink over de kortstondige periode waarin in plaats van Apeldoorn, Vught de bakermat vormde voor honderden collega's die hun intrede deden bij de KMar. Zoals het bij de leerlingen gebruikelijk was, werd daarbij ook een groot beroep gedaan op het adaptieve vermogen van het kader en leiding van de School Basis Opleidingen. De sfeer die bij dit voortdurend improviseren en eigenstandig handelen ontstond, bleek de sleutel tot succes.

Jaap Tuinder deelt met ons zijn bijzondere ervaringen van zijn dienstplichttijd. Nemen zoals het komt, maar wel (bij)sturen zodra het kan.

Natuurlijk treft u ook andere verslagen en rubrieken aan waarin het belangrijke werk – veelal onder zeer zware en/of bijzondere omstandigheden – van al die collega's centraal staat. Waard om te beschrijven en bij stil te staan dat er mensen zijn die handelden en zullen handelen als het erop aankomt.

André Peperkoorn EMPM
Generaal-majoor b.d.
Voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Woensdag 4 september 2024

Regiobijeenkomst Zuid-Holland-Zuid (postactieven)

Locatie: Brielle, De Hoofdwacht, Markt 7

Contact: regio.kmar.zh@gmail.com

Woensdag 4 september 2024

Reünie beroepslichting 74-5

Op woensdag 4 september 1974 met 72 mannen onder de krijgstucht geplaatst. Daarom deze reünie precies 50 jaar later. Wie had dat gedacht?

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: Jos Govaarts | jmm.govaarts@planet.nl

Woensdag 18 september 2024

Buitengewone Algemene Ledenvergadering RvMC

Zie oproep op p.5 hiernaast

Locatie: ECHOS Home, Schaarsbergen

Contact: reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Woensdag 2 oktober 2024

Reünie 33e wachtmeesterkursus 1975-1976

Harm van der Laan en Harry de Jong organiseren een reünie voor de 33e wachtmeesterkursus (jaar 1975-1976).

Contact: reuniewmr33@gmail.com

Vrijdag 4 oktober 2024

Veteranendag Koninklijke Marechaussee

Op deze dag komen alle KMar-veteranen bij elkaar: jong en oud, beroeps en dienstplichtig, postactief of nog in dienst. Het thema van deze Veteranendag is '210 jaar Koninklijke Marechaussee'. Aanmelden: postactieve veteranen via 'Mijn Vi' op www.veteraneninstituut.nl. Een veteraan in actieve dienst vindt de inschrijfprocedure op intranet.

Locatie: Apeldoorn, Koning Willem III-kazerne

Donderdag 17 oktober 2024

Regiobijeenkomst Midden-/West-Brabant (postactieven)

Locatie: Vliegbasis Gilze-Rijen

Contact: ganga.p@outlook.com

Zaterdag 26 oktober 2024

Sunset-March 2024

Dit jaar lopen we de Sunset March op de brug De Oversteek in Nijmegen op een bijzondere dag: de Wapendag van de Koninklijke Marechaussee.

Iedereen is welkom om aan deze mars deel te nemen: veteranen, actief dienenden, post-actieven en zeker ook andere belangstellenden. Aanmelden is niet nodig. Veteranen worden verzocht minimaal een missiebaaret te dragen; veteranentenu met groot model medailles is uiteraard toegestaan.

Verzamelen onder de brug in Nijmegen om 18.00 uur (navigatie: Winselingseweg 41 Nijmegen); tijdstip Sunset, dus starttijd op de brug is 18.19 uur.

Locatie: Nijmegen, brug 'De Oversteek'

Contact: Bert van Horen | veteranen@marechausseecontact.nl

Maandag 28 oktober 2024

Reünie beroepslichting 67-1

Na een succesvolle reünie in 2023 organiseren Hans de Vries en Ulfert Molenhuis opnieuw een bijeenkomst.

Locatie: Apeldoorn, Koning Willem III-kazerne

Contact: mole1532@planet.nl

Dinsdag 29 oktober 2024

Regiobijeenkomst Twente (postactieven)

Locatie: Oldenzaal

Contact: jan Zuidersma@gmail.com | hejolak@gmail.com

Donderdag 7 november 2024

Algemene SMC-reünie Bronbeek

De jaarlijkse Algemene Reünie van SMC is bedoeld voor zowel SMC'ers als niet-SMC'ers. Het programma (met routebeschrijving) ontvangt u circa twee weken voor de reüniedatum.

De bijdrage voor SMC'ers alsook hun partner bedraagt € 12,50 p.p. (incl. buffet en drie consumpties). Voor niet-SMC'ers en hun partner is de bijdrage € 30,00 p.p. Aanmelden per e-mail of telefonisch, zie hieronder.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Vrijdag 15 november 2024

Regiobijeenkomst Achterhoek (postactieven)

Locatie: Buurthuis D'n Draejer te Zelhem

Contact: geertbiesheuvel@gmail.com

Vrijdag 22 november 2024

Vriendendag Museum KMar

Op deze dag wordt gepresenteerd Brochure 62 'Tanks op het Keizer Karelplein', Nijmegen 1981 en de gevolgen voor de KMar, geschreven door Kees Neisingh en Rob Veltman.

Locatie: volgt

Contact: Peter Coomans

penningmeestervrienden@stichtingmuseumkmar.nl

Oproep beroepslichting 65-4

In 2025 is het 60 jaar geleden dat deze lichting op 12 augustus 1965 opkwam. Ger van Zunderd is benieuwd of er belangstelling bestaat om elkaar over een jaar te ontmoeten.

Contact: gzunderd@gmail.com

Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte.

Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meldt u dan aan op de website of scan de QR-code.

Schengengrenscore geactualiseerd

De Schengengrenscore is geactualiseerd. Hierdoor is het Schengengebied beter bestand tegen huidige en toekomstige crises aan de buitengrenzen. De verordening is op 20 juni 2024 in het EU-Publicatieblad verschenen. Sinds 18 juli zijn de nieuwe regels effectief.

Bij een grootschalige noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid, zoals bijvoorbeeld een coronapandemie, kunnen er aan de buitengrenzen van de EU voortaan tijdelijke reisbeperkingen worden ingevoerd. De geactualiseerde Schengengrenscore biedt ook mogelijkheden wanneer migranten worden misbruikt als hybride wapen. De lidstaten krijgen dan namelijk de mogelijkheid om het aantal grensdoorlaatposten te beperken of de openingstijden ervan te verkorten en de grensbewaking te verscherpen.

foto: Mediacentrum Defensie | Jasper Verolme

Daarnaast is het bestaande kader voor de herinvoering en verlenging van binnengrenscontroles verduidelijkt. Bijvoorbeeld wanneer er een ernstige bedreiging van de openbare orde of de

binnenlandse veiligheid is. De lidstaten moeten in zo'n geval beoordelen of herinvoering van controles aan de binnengrenzen noodzakelijk en evenredig is, en nagaan of de doelstellingen niet met andere maatregelen gerealiseerd kunnen worden.

Bron: KMarMagazine 2024-07

Marechaussee neemt deel aan oefening EUROGENDFOR

De European Gendarmerie Force (EUROGENDFOR) organiseerde gedurende een week een 'live exercise' in Spanje. Als lid van EUROGENDFOR nam Nederland deel aan de oefening met een afvaardiging van onze organisatie.

De oefening zoomde in op de werkwijze van de EUROGENDFOR onder een civiele Europese missie voortkomend uit *Common Security and Defence Policy* (CSDP). Zo werd getraind op internationale samenwerking onder

de EUROGENDFOR-vlag en het bundelen van nationale capaciteiten en gezamenlijke stabiliteit tijdens wereldwijde crisissituaties. De oefening was een vervolg op een workshop die plaatsvond in september 2023.

Collega's uit verschillende landen namen deel, net als collega's van het hoofdkwartier van het EUROGENDFOR in Vicenza. Onze organisatie stuurde twee LTC-collega's en een medewerker die nu werkzaam is op het hoofdkwartier.

Bron: KMarMagazine 2024-07

Oproep tot het bijwonen van de Buitengewone Algemene Ledenvergadering RvMC

Het bestuur van de Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC) stelt voor om de vereniging op te heffen. Als gevolg van een wijziging van de Regeling Reüniefaciliteiten Defensie, kunnen nu ook stichtingen aanspraak maken op deze regeling. Derhalve is er geen reden meer om RvMC binnen het verband van SMC te laten bestaan. De leden van RvMC worden daarom uitgenodigd tot het bijwonen van de Buitengewone Algemene Ledenvergadering.

De vergadering wordt gehouden op 18 september 2024 van 14.00 uur tot 16.30 uur in ECHOS Home 'De Landing' te Schaarsbergen (Deelenseweg 28, 6816 TS Arnhem).

Opgave uitsluitend via e-mail naar: reuniecommissie@marechausseecontact.nl. Na opgave worden u de relevante stukken tijdig toegezonden. Het bestuur RvMC.

Nederlandse Veteranendag 2024 in Den Haag

Het is zover. Vandaag 29 juni ga ik op weg naar het Malieveld in Den Haag om deel te nemen aan het defilé van de twintigste editie van de Nationale Veteranendag 2024. | Door: Theo Evers

Bij aankomst is het al een drukte van belang. De krijgsmacht heeft zijn beste beentje voorgezet en ik zie zelfs een F-16 straaljager pontificaal tentoongesteld staan. Natuurlijk trekt de YPR-pantserwagen van ons Wapen meteen mijn aandacht. Het blijft een indrukwekkend voertuig om te zien.

Op naar tent C, waar Jacqueline en Leen Jongejan de deelnemers van ons detachement opwachten. Jacq registreert de deelnemers en Leen deelt de consumptiekaarten in creditcard formaat uit. We kunnen hiermee eten en drinken betalen tot € 15,00. Niet lang hierna komt de een na de andere deelnemer aan, registreert zich en gaat aan de koffie of thee. In de enorme tent ontstaat een gezellig geroezemoes van deelnemers van diverse legeronderdelen en het wordt naargelang de tijd verstrijkt een beetje duwen en trekken om een doorgang naar de koffiecorner te kunnen maken.

De stemming zit er al in, er wordt volop gelachen. Ik zie nog net dat Bert van Horen per ongeluk het hoofddeksel van

een politieveteraan van zijn hoofd mept. De pet wordt snel van de grond geraapt en Bert haast zich om het stof eraf te vegen en de pet terug te geven.

Memorable feiten

Om 12.10 uur verzamelt Stan Klijn hout, onze detachementscommandant, de deelnemers. Vanaf een verhoging spreekt hij zijn toe en heeft enkele memorabele feiten te melden. Korea-veteraan Kees Kortlever wordt dinsdag 94 jaar oud. Ons gezelschap begint spontaan 'Lang zal hij leven. Hieperdepiep... Hoera!' te zingen,

dat snel wordt overgenomen door de meesten van de honderden aanwezigen in de tent. Het is in één woord geweldig. Een ander nieuwtje is de verwelcoming – onder applaus – van de eerste vrouwelijke deelnemer aan ons detachement, Heleen Prins. Hopelijk opent dit de deur voor meer vrouwelijke KMar-veteranen voor het defilé in 2025. En weer klinkt een luid applaus als Stan kenbaar maakt, dat onze tweeling, de broers Guus en Louis Speijers binnenkort 70 jaar oud worden.

Na de toespraak en uitleg van de regels

SMC-detachment

wandelt ons gezelschap richting de Koningskade om daar op te stellen voor het defilé. Loek Ruppert is weer de drager van de SMC-banier. We verzamelen ons bij detachementsbord 115 en dan is het een poosje wachten voor wij mogen vertrekken.

Wij staan lekker in de schaduw en er waait een verkoelend windje. We zijn helemaal happy. Een jonge scout zal voor ons detachement uit lopen met het SMC-bord. Even later krijgen we gezelschap van de 'Koninklijke Oude Harmonie van Eijsden', die wel heel erg jonge muzikanten in hun gelederen hebben. Enkele van de mini muzikanten beginnen spontaan het 'Er is er een jarig, hoera, hoera' in te zetten, wat natuurlijk een soort van tumult onder ons veroorzaakt. Kees Kortlever wordt snel naar voren gehaald en wij zingen hem natuurlijk weer luidkeels het lang zal hij leven toe. In de tussentijd komen verzorgers in quads langsrijden om flesjes water uit te delen, die gretig aftrek vinden.

Onder applaus van waardering

Op het moment dat het Orkest Koninklijke Marechaussee begint te marcheren, is het ook voor ons tijd om te gaan en wij marcheren in het tempo van hun muziek. Het is kicken om tussen het publiek door te lopen onder luid applaus van waardering. Bij het passeren van het podium met de koning brengt Stan de eregroet en dan is het feestje helaas al weer bijna voorbij.

Wij marcheren even hierna het Malieveld op en bij het naderen van het muziekpodium, klinkt opeens een luid geschal uit een megafoon van een van de presentatoren. Hij kondigt onze aankomst aan met: "Dit is de Koninklijke Marechaussee en wel de Stichting Marechaussee Contact. Onder hen bevindt zich veteraan Kees Kortlever. Hij is bijna 94 jaar oud en loopt al twintig jaar mee." En weer beginnen wij hierop het lang zal hij leven in te zetten.

Na het nemen van de groepsfoto gaan we de tent binnen voor een gezellig samenzijn, een drankje en natuurlijk voor de rijstmaaltijd, de 'blauwe hap'. Tegen zessen gaat de een na de ander weer op huis aan, het einde van een prachtige dag.

foto's: Theo Evers

Sfeer, de olie in iedere organisatie

SBO-V, diplomauitreiking

Het is mij een aantal keren opgevallen: de warmte waarmee oud-collega's spraken over hun tijd bij de School Basis Opleidingen Vught (SBO-V), een onderdeel van het opleidingscentrum van de Koninklijke Marechaussee. In Vught op de toenmalige Frederik Hendrik-kazerne werden begin deze eeuw gedurende enkele jaren met succes en enthousiasme nieuwe collega's opgeleid. Waar kwam dat werkplezier vandaan: de locatie, de faciliteiten, de mensen? En waarom dáár opleiden naast alle mogelijkheden die toen in Apeldoorn en Eefde voorhanden waren? Tijd voor een gesprek met de eerste commandant van die school, Jan-Carel Annevelink die steeds de *credits* krijgt voor de goede sfeer in die periode. De warmte komt mij tijdens het interview letterlijk tegemoet: openhaard brandt en een kopje thee staat al klaar. | Door: Henk Rijke

Binnen de KMar was eind jaren '90 sprake van een extra grote opleidingsdruk. Jan-Carel steekt enthousiast van wal: "Ik was in 1999 net begonnen als commandant School Vervolg Opleidingen (SVO) op het OCKMar in Apeldoorn en dacht dat drie jaar te gaan doen. Maar dat liep anders. De KMar was sinds enkele jaren een zelfstandig krijgsmachtdeel. De organisatie groeide enorm en de druk om nieuwe mensen op te leiden was groot. Echter, de opleidingscapaciteit in Apeldoorn en Eefde pilde al uit. De minister van Defensie De Grave gaf daarom opdracht tot het realiseren van het project 'Ophoging 270 additioneel' en het vinden van een geschikte plek daarvoor."

Verkommerde kazerne

Bij de zoektocht naar een geschikte locatie werd eerst nog gedacht aan een leegstaande politieschool, maar in het voorjaar van 2000 werd het de leegstaande Frederik Hendrik-kazerne in Vught. Deze voormalige opleidingskazerne van de Genie was na de opschorting van de dienstplicht niet meer in gebruik. Jan-Carel: "Ik werd gepolst of ik daar als commandant iets moois van wilde maken samen met collega Grietzen de Ruiter als projectleider. Er was haast bij. Staatssecretaris Van Hoof wilde de ophoging snel realiseren omdat de gemeente plannen had het kazerne-terrein te kopen voor woningbouw.

Ook buurtbewoners zagen kansen hun tuin te vergroten."

Emmertje met sleutels

Jan-Carel krijgt een grote grijns op zijn gezicht als hij terug denkt aan de eerste keer dat hij in 2000 samen met Grietzen de kazerne in Vught binnenliep. "Wat een desolate toestand troffen we daar aan. Een prachtige locatie maar het was een bende. Ingegooide ramen, gras tot kniehoogte en zwammen op de tegelvloeren getuigden van jarenlange leegstand. Maar in september moest wel de eerste opleiding draaien. We zijn met huismeester Joop letterlijk gaan rondlopen, hij met een emmertje vol verroeste sleutels. Dan liepen we

een vroeger lesgebouw binnen: oké dat blijft zo, alleen cosmetisch onderhoud. In een kantoorpand: prima, dit wordt het stafgebouw. In een legeringsgebouw: blijft zo, alleen opknappen. En zo gingen we de hele kazerne over."

Voor dit artikel tevens contact gezocht met Grietzen de Ruiters en ook hij herinnert zich die eerste kennismaking met de Frederik Hendrikkazerne nog goed. "In de kantine stond zelfs water, maar we zagen wel de potentie van de locatie. Dus wij aan de slag, want hier moest tenslotte een volwaardige initiële beroepsopleiding gegeven gaan worden. Er kwamen lokalen voor recherche- en verkeersopleidingen en we hebben een gebouw kunnen inrichten voor de lessen Praktische Marechaussee Vaardigheden (PMV). Het mooiste was ongetwijfeld de vijver voor de kaderkantine. Daar was het in de zomer heerlijk toeven."

Aan de muur geplakte mobiele keuken

Het grootste probleem was volgens Grietzen de eetzaal en keuken. "De keuken voldeed echt niet meer. We hebben toen besloten om een volledige mobiele keuken in te huren. Gat in de muur en de keuken werd er zo tegenaan geplakt. Was binnen een week geregeld."

Jan-Carel: "De toenmalige Dienst Gebouwen, Werken & Terreinen (DGW&T) bleef maar benadrukken dat het binnen de beschikbare tijd niet gerealiseerd kon worden. Het hielp enorm dat de staatssecretaris druk bleef uitoefenen, dus toen kon het ineens allemaal wel."

De poort open

Met hulp van velen werd de kazerne weer tot leven gewekt, zodat op 4 september 2000 de eerste leerlingen binnen marcheerden. Jan-Carel: "Een nieuw team, een nieuwe locatie en niet te vergeten, nieuwe burens. Er was veel om rekening mee te houden. Wij moesten als leidinggevend vooral de juiste randvoorwaarden creëren voor de opleiders, want die zijn zelf prima in staat om op te leiden. Maar burgemeester en wethouders en vooral de buurt hadden

Vught, Frederik Hendrikkazerne, toegangspoort

Vught, Frederik Hendrikkazerne, kaderkantine

ook de aandacht. Die dachten bouwgrond of een grotere tuin te kunnen krijgen, maar kregen een rumoerige kazerne."

"Met B&W onderhoud ik periodiek contact, zowel op het gemeentehuis als tijdens een maaltijd in onze eetzaal. De wijkbewoners kregen een persoonlijke brief met informatie over de KMar en wat we kwamen doen. Toen we ons huis op orde hadden, hebben we ze uitgenodigd voor een kennismakingsbijeenkomst. Die ontmoeting was een schot in de roos en heeft gezorgd voor uitstekend persoonlijk contact en vertrouwen om eventuele problemen samen op te lossen. Een voorbeeld: op donderdagavond brachten taxi's de leerlingen laat terug uit de stad en stonden dan met draaiende motor voor de huizen. Daar was de buurt niet blij mee dus hebben we samen een oplossing bedacht. De toegang tot de kazerne werd toen op de donderdagavonden verplaatst tot op de kazerne. Zo konden de taxi's gewoon een heel eind de kazerne op rijden en stond de wacht daar voor de controle. Zo werd aan ieders behoefte tegemoetgekomen en werden conflicten voorkomen."

Midzomernachtconcert

"In het voorjaar van 2001 vertelde ik op de lokale radio iets over de KMar en prompt werden we benaderd door het bestuur van de avondvierdaagse met de vraag of we een bijdrage konden leveren. En dat kon, want het Trompetkorps van de KMar was ook gehuisvest op de kazerne. En zo hebben we ons gepresenteerd aan de Vughtse gemeenschap met detachementen tijdens de avondvierdaagse en het trompetkorps voorop bij de intocht."

"En wat dacht je van een midzomernachtconcert voor de Vughtse bevolking en onze (opleidings)partners rond de grote vijver bij de kaderkantine? Onze burens, het Genie Opleidingscentrum, hadden een grote ponton in de vijver gelegd van waar het Trompetkorps optrad. Schijnwerpers over de vijver en de Vughtse gemeenschap met een drankje in het gras. Door dit soort initiatieven kregen we een gerespecteerde plek binnen de gemeenschap."

Het goede bewaren en een nieuwe cultuur creëren

Maar de blik was niet alleen naar buiten gericht gaat Jan-Carel verder. "De

fotoarchief: R. Bongaerts

MT-vergadering SBO-V: (vlnr staand/zittend) aooi Sannen, kap Hans Schoonheit, elnt Bert van de Boorn, st-ao Jan Schreven, kap Jan Hendriks, elnt Wil Giesbertz, kap Rob Jongkind, aoo Wim van der Wildt, (liggend) maj Jan-Carel Annevelink

► afkorting SBO stond voor ons ook voor 'Samen Beter Opleiden'. We hadden allemaal een beeld van wat er in Apeldoorn goed ging, maar ook wat volgens ons beter of anders zou kunnen. En we kregen nu vanaf het begin de kans om hiermee aan de slag te gaan. En de opleiders kregen daarvoor de ruimte. Het oorspronkelijke plan was om bij aanvang zo'n 60 procent ervaren en 40 procent onervaren opleiders te hebben. Dat is omgekeerd uitpakkt. Dat leek een risico, maar heeft wel enorm geholpen om een andere opleidings sfeer neer te zetten. Frisse ideeën kregen de ruimte. De belangrijkste vraag aan onze opleiders waar we ons als leiding mee bezig hielden, was "wat heb je nodig?"

Er is volgens Jan-Carel ook actief gestuurd om de kaderbar een centrale functie te geven. "Dat bleek de olie in de machine. Instructeurs, collega's van het transportbureau, onderhoudspersoneel, we hebben iedereen gestimuleerd

op gezette tijden daar samen koffie te drinken. Mensen troffen elkaar daar en eventuele vragen over een aanvraag of probleem konden snel onderling worden aangepakt en opgelost."

Baileybrug gekocht?

Zo kreeg Luc Muskee de ruimte om als senior docent Verkeer allerlei situaties na te bootsen; hij had daarvoor een hele loods met oude fietsen, brommers en ander materiaal tot zijn beschikking. Rob Bongaerts kwam met leerzame PMV-oefeningen en verzamelde en installeerde daarvoor al het materiaal voor zijn collega instructeurs. Ron Lippinkhof wilde als hoofd sport een eigen touwbaan creëren.

Jan-Carel: "Ons hoofd facilitaire dienst Hans Schoonen had daarvoor nog wel wat contacten en vroeg toestemming om op bruikleen als leeropdracht een complete baileybrug te laten plaatsen. Op z'n kant, grond eronder, touwen spannen en gaan. Prima plan. Alleen

liep dat even anders dan gedacht. Op enig moment kreeg ik commandant OCKMar aan de telefoon. 'Wat ben jij daar in godsnaam aan het doen?' Ik heb hier een rekening van 1,2 miljoen voor 80 ton baileymateriaal op mijn bureau liggen en dat heb jij besteld. Was het in Den Haag op bureau Facturen in plaats van op bureau Bruikleen terecht gekomen. Kon gelukkig snel worden hersteld. Al het materieel is op onze kazerne afgeleverd, maar door het niet kunnen krijgen van een vergunning of toestemming is het project helaas niet afgerond."

Highland Games

Een ander voorbeeld waarmee de leiding van de SBO-V de sfeer probeerde te verhogen, waren de jaarlijkse Highland Games waarin ook Ron Lippinkhof een grote rol had. Een sportevent voor de gehele kazerne, iedereen in Schotse rok. Jan-Carel: "We hadden een goedlopende leerlingenvereniging en die konden we ook wat bieden. We hadden toen nog het MPV-peloton, dus de commandant kreeg van de opbrengsten uit de leerlingen- en kaderbar de zogenaamde tweede winstcomponent. Dat was grofweg een ton per jaar en dat verdeelden we in overleg met de medezeggenschap. De MPV-manager kreeg geld voor de aankleding van de eetzaal, ik had een beetje geld voor representatie en de rest ging in een verdeling naar kader en leerlingen."

"Een ander voorbeeld: de leerlingenvereniging vroeg toestemming om in een leegstaande loods een *tropical beach party* te mogen organiseren. De burens van de Genie brachten met kiepauto's wit zand en wij regelden een hittekanon, opblaaszwembad, volleybalnet, palmboomen etcetera. Iedereen was enthousiast. Uitnodigingen verstuurd. Ook naar C-OCKMar, kolonel Hopperus-Buma en hij kwam in Hawaii shirt en korte broek. Een volgend initiatief: majoor, vind u het goed als we een familiedag organiseren? Fantastisch. Op een zaterdag gerealiseerd. Als kaderleden uit zichzelf met initiatieven komen, dan hoef je als leidinggevende niet veel meer te doen. Jaren later plakten we daar het etiket *servant leadership* op, wij gingen het gewoon doen."

“En we hadden ook een prima groep mensen om de klus mee te klaren: Rob Jongkind, Grietzen de Ruiters, Wil Giesbertz, Joop Schulte, Barry van Kommeren, Patrick Taribuka en Jan Buis waren de leidinggevend. Wim de Wildt en Guus van Vessem deden de planning. Maar ook mijn secretaresse Nathalie en alle anderen in onderwijsgevende en ondersteunende functies hebben allemaal aan het succes van SBO-V bijgedragen.”

“Wim begon een keer over carnaval. We moeten vier dagen dicht, iedereen wil verlof. Dat zag ik als noorderling eerst niet zo zitten. Maar ja, in het zuiden ligt in die periode echt alles plat, inclusief de gemeente. Met een flinke dosis flexibiliteit, creativiteit en les in de avonduren wist de handige planner het weer met iedereen zo te plooiën dat de kwaliteit geborgd bleef en iedereen carnaval kon vieren. Dat krijg je als de sfeer goed is.”

“En ook belangrijk, we hadden als team een beeld waar we met het onderwijs naar toe wilden. Onderwijs is een vak. Docenten, ontwikkelaars, leerprocesbegeleiders zijn allemaal opleidingskundige vakmensen. Ze vinden het vak mooi, gaan met praktijkervaring aan de slag en hebben ideeën. Zij verdienen het om geïnspireerd en geleid te worden door onderwijskundige leiders op elk niveau. Naar mijn mening kan de KMar daarin nog meer investeren. Zelf heb ik mijn masterstudie aan de Neder-

Jan-Carel Annevelink kreeg het militair onderwijs van huis uit mee. Zijn vader was hoofd van een school en opa was militair. Hij werkte als zeilinstructeur toen zijn moeder thuis kwam met een folder van de KMar en dat leek hem wel wat. Hij haalde zijn havodiploma via een avondstudie en generaal Fabius motiveerde hem om te solliciteren voor de officiersopleiding, waarmee hij de eerste werd die als marechaussee der 1e klasse direct officier werd. Hij koestert vooral zijn periode als C-ROEK als een heel leerzame periode. Na zijn leeftijdsontslag is Jan-Carel het onderwijs trouw gebleven als partner bij ‘Comfort Communicatie’ en geeft daar als Gordon-trainer de training ‘Oordeelvrij communiceren’. Daarnaast is hij als vrijwilliger schipper op de ecowaterbus van Natuurmonumenten en buschauffeur bij Qbuzz.

Plantondienst tijdens PMV-oefening

fotoarchief: R. Bongaerts

landse School voor Onderwijsmanagement als bijzonder nuttig en verrijkend ervaren.”

Bommelding

Er ging volgens Jan-Carel ook wel eens wat mis. “We hadden een PMV-ruimte met meldkamer en een casus betrof een bommelding op Schiphol. Een kaderlid belde de meldkamer en meldde de bommelding bij McDonalds op Schiphol. Alleen kreeg hij als reactie ‘u spreekt met de wacht in Vught’. Het kaderlid dacht nog ‘wat een rare reactie van die leerlingen’, en kreeg vervolgens van hen niets terug. In de meldkamer aangekomen kreeg hij te horen dat de leerlingen zijn bommelding niet hadden ontvangen... Wat bleek: die dag was KPN met de telefoonkast bezig en had wat schakelingen omgezet. Inmiddels had de wacht al gebeld met de marechaussee op Schiphol en was bij McDonalds al een ontruiming gaande. Ja, leren is ook leren van je fouten. Zoiets kan gebeuren als je mensen stimuleert, de ruimte geeft om met ideeën te komen en vertrouwen geeft.” Het moet gezegd, na enige tijd kwamen er wel wat ‘jaloerse’ vragen vanuit Apeldoorn. ‘Kan dat allemaal wel wat

jullie doen? Jan-Carel heeft daar altijd met wat verbazing naar geluisterd. “We hadden dezelfde syllabus, dezelfde mogelijkheden en prima opleidingsresultaten. We pakten als leidinggevend de ruimte die er was.”

Er zelf over gaan

Na twee jaar in Vught ging Jan-Carel op uitzending naar Macedonië en nam Mary Ruedisueli het commando van hem over totdat de extra opleidingsopdracht was gerealiseerd en de kazerne alsnog werd afgestoten. Hij kijkt met voldoening terug: “Alles binnen de poort, daar ging ik over. Later kwamen de ticketnummers, het *service level agreement*, het inhuren van aannemers. Wij hadden in Vught onze ICT-man Jacq en probleempjes werden door hem in no time opgelost. Wim, onze werkmans algemeen, kon timmeren, was loodgieter en had een eigen werkplaats. Doet het licht het niet, Wim bellen. Later werd eerst gekeken wat er in het contract stond. In Vught kon je volstaan met: zeg wat je nodig hebt en dan gaan we dat regelen. Vught was de laatste keer in mijn carrière dat ik heb gevoeld dat ik ergens echt over ging.”

Sfeer is de olie in de organisatie. Jan-Carel heeft als kolonel zijn carrière bij de KMar afgesloten als commandant van het Talencentrum Defensie in Breda. “Ik gaf mijn mensen dan altijd de spreuk mee: ‘sfeer is de olie in iedere organisatie’. Ik ben er trots op dat dit op vele plekken heel aardig is gelukt.”

2024, sfeer bij Jan-Carel Annevelink

foto: Henk Rijke

Topprestatie KMar-detachement tijdens 4Daagse

'Blauwe Dinsdag' is traditioneel de eerste dag van Nijmeegse wandelvierdaagse; een route over de Waal, dwars door de Betuwe. Veel blauw dus langs en op de weg. Daarom moest het KMar-detachement zich op een andere wijze onderscheiden. En dat gebeurde: vlag in top, dames voorop en in flink tempo werden de kilometers weggetrapt. | Door: Gert Janssen

Bijna 45.500 wandelaars begonnen dinsdag aan de start. Uiteindelijk bereikten er vrijdag ruim 40.000 de finish tijdens een benauwde laatste dag, met rond de 40°C in de stad. Er deden ruim 6400 militairen mee, van wie 2446 uit Nederland. De 4Daagse en Defensie zijn vanaf het begin met elkaar verbonden: in 1909 begon het wandelevenement als een militaire mars, met als doel conditieopbouw. Een 4Daagse zonder militairen is daarom gezien de historie ondenkbaar. Ze lopen verplicht 40 kilometer in uniform, met minstens 10 kilo bepakking. Zo ook het 38 koppen tellende detachement van de KMar.

Een vleesgeworden 'eens marechaussee, altijd marechaussee' is ongetwijfeld Bert van Horen. Acht jaar geleden verliet hij de actieve dienst, maar als vrijwilliger is hij nog volop betrokken bij tal van activiteiten binnen het Wapen. Ook de organisatie van 'Stichting

DE 4DAAGSE' kan op zijn hulp rekenen. "Ik heb vier jaar op rij de verzorging van het detachement KMar District Landelijke en Buitenlandse Eenheden gedaan in de periode 2012-2016, waarvan de laatste drie jaar samen met Anita Knecht", vertelt hij. "Geweldige herinneringen heb ik aan die jaren: lange dagen, absoluut vermoeiend, maar zo ontzettend geweldig als je aan het eind van de week de hele groep ziet binnenkomen. Het lopen doen ze natuurlijk helemaal zelf, maar Anita en ik weten als geen ander dat de ondersteuning bijdraagt aan dat succes. En daar zijn we trots op!"

Inmiddels werkt Bert als vrijwilliger voor de 4Daagse-organisatie. "Met 348 vrijwilligers zorgen we voor alles wat nodig is voor de prestatietocht van de wandelaars: van inschrijving, controle, protocol, pers, organisatiebureau, mobiliteit, route uitzetten en controleren, safetycar/bezemwagen, bureaulisten,

tot en met de Dienst Toezicht en Handhaving."

De KMar heeft de bijzondere aandacht van Bert. "Ik lees nog steeds mee in de groepsapp en daar waar nodig ben ik beschikbaar voor actie(s) en of advies. Kapitein Ton Jans, dit jaar de detachementscommandant, liep in mijn tijd nog als wachtmeester mee in het detachement. De apotheose is toch wel als het Orkest Koninklijke Marechaussee en met daarachter het detachement voorbij marcheren. Dat geeft me nog steeds een trots gevoel."

Een van de twee verzorgers van het detachement, adjudant Anita Knecht, heeft het weekend na de 4Daagse wat extra uurtjes slaap gepakt. "Mensen beseffen vaak niet wat je allemaal moet regelen. Je gaat tijdens het evenement als laatste naar bed en je staat als eerste op. Om bij de verzorgingsplaatsen te komen heb ik 200 km moeten fietsen

en 60 km gelopen. Daar aangekomen leggen we een zeil neer, zodat de lopers droog kunnen zitten en zorgen we voor eten en drinken."

Ze heeft ook de nodige marechausseblaren moeten prikken op militair Kamp Heumensoord, de verblijfplaats van de 6400 militairen en hun verzorgers. "De tocht was dit jaar extra zwaar door de hoge luchtvochtigheid. Bovendien hebben vijf mensen nagels van hun tenen gelopen." Anita vermoedt dat dit te maken heeft met verkeerd schoeisel en sokken in combinatie met de luchtvochtigheid.

De adjudant, die het na zes jaar als verzorger voor gezien houdt, is enorm trots op de lopers van het Wapen. "Wij zijn als grootste detachement gefinist zonder uitvallers. Dat heb ik nog niet eerder meegemaakt."

Ook kapitein Ton Jans kijkt met een tevreden blik terug op de zware tocht. "We hadden een detachement van 38 mensen. Dat is erg groot. Het maximale aantal is namelijk 41. De gehele organisatie was daarin vertegenwoordigd. Dus zowel mensen van LTC, OTC en STC. Van het gehele detachement liep ongeveer zestig procent de 4Daagse voor het eerst. Dat is wel een grote uitdaging, maar de sfeer was erg goed. Het was een sterk staaltje teamwork. Uiteindelijk zijn we als groep voltallig over de eindstreep gekomen: een unieke prestatie!"

Er liepen ook individuele marechaussee's mee met de tocht. Waarom hebben zij zich niet bij jullie aangesloten? "Dat zijn de keuzes die ze zelf maken. Niet iedereen heeft de behoefte om in een detachement te lopen. Het heeft twee kanten. De individuele loper heeft veel meer vrijheid en bepaalt zelf waar hij/zij rust en voor hoe lang. Ik heb de 4Daagse eenmaal individueel gelopen, maar ik vond het vele malen minder gezellig. Het mooie aan het lopen in een detachement is dat vanzelf sfeer en verbroedering ontstaan. Je gaat even terug naar de militaire basis en iedereen dient zich aan te passen aan elkaar. De groep is immers zo sterk als de zwakste schakel. Dit groepsproces begeleiden

en sturen van begin tot eind is heel gaaf."

Over de verzorging door de eigen mensen is Ton zeer te spreken. "Zij rennen een week lang de benen onder hun kont vandaan om het detachement inzetbaar te houden. Veel respect voor hen!" Voor de organisatie van de 4Daagse (Bert leest ongetwijfeld mee) heeft hij nog enkele adviezen. "Zeker met de warmte hebben de militaire rustlocaties meer schaduw nodig. Nu zijn het vaak grote open velden. Overkappingen of tenten zijn daarom aan te raden. Bij een flinke inspanning als deze is het belangrijk dat onze mensen goed kunnen rusten. In de volle zon zitten helpt daar niet bij."

Optimistisch kijkt de Limburgse brigadecommandant alvast naar volgend jaar. "Wat mij betreft lopen we dan met twee KMar-detachementen van 41 deelnemers. Ik wil dat graag coördineren als die behoefte er is. Als militairen horen wij groots zichtbaar te zijn bij de 4Ddaagse

en overigens ook bij andere militaire (sport)evenementen. Dat is mijn mening. Ik denk dat we hiermee te weinig bezig zijn als KMar en dat we te ver zijn afgedwaald van onze militaire basisvaardigheden en fysieke inzetbaarheid. Dit soort evenementen dragen hier aan bij."

Het eerste stopteken

1992, Lauwersoog, mar2 Van den Brink

Verkeer, het was voor veel collega's het moeilijkste examen tijdens de opleiding. Je snapte het of je snapte het niet. Een middenweg leek er niet te zijn. De Wegenverkeerswet 1994 (WVW), het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (Rvv), al die regelingen voor voertuigen en al die bijlagen. | Door: Henk Rijke

Dan de instructeur, die eventjes soepel en snel langs alle artikelen vloog als een warm mes door de boter. 'Als jullie nu even artikel X van het WVW erbij pakken en dat vergelijken met artikel Y uit het Rvv en zie dan de bijlage Z en de Verkeersregeling Defensie'. Ja, ho eens even! Ik heb maar twee handen, maar hup daar vlogen je vingers alweer verder door 'Stapel en De Koning'. Dat ik voor dat vak geslaagd ben, is mij nog steeds een raadsel.

In het begin leek verkeer regelen goed te doen. Bij het praktisch oefenen op de kazerne tussen de vertrouwde gebouwen kwam de hele klas op de fiets

langs je heen zoeven. Een stopteken geven, kruispunt vrijhouden en snelheid minderen. Dat waren toch de eerste momenten dat je in uniform als overheidsdienaar het gedrag van anderen moest sturen. En ging dat goed, dan op naar de Asselsestraat in Apeldoorn, echte bestuurders trotseren. Was toch wel een momentje, helemaal alleen daar midden op dat kruispunt. Wanneer dat goed ging, kwam het echte werk: in de praktijk met de VW Transporter of op de motor een colonne door een stad leiden, kruising vrijmaken en door. Altijd respect gehad voor de collega's op de motor. Voor de echte diehards op twee wielen hadden we

OCKMar, oefenen op de kazerne

nog een motordemonstratieteam. Dat deed het altijd goed tijdens ouderdagen. En gelukkig heeft Joop Rump daarvan nog allemaal foto's. Maar het begon toch allemaal met die eerste hand die de lucht in ging. STOP, en door!

OCKMar, motordemonstratieteam

1978, OCKMar, instructeur voor de klas

OCKMar, zoeken in de wetboeken

foto's: Joop Rump

KMar in het Rampen Identificatie Team

Juli 1996, Vliegbasis Eindhoven, Herculesramp

“Je maakt wat mee bij de marechaussee”, zong Conny Vink in een wervingsfilm uit de jaren 70. Toen ik in 1983 de overstap naar de Koninklijke Marechaussee maakte, kon ik niet bevroeden dat daarin zoveel waarheid voor mij zou gaan steken. Sindsdien heb ik tot mijn leeftijdsontslag in 2016 als marechaussee inderdaad heel veel bijzondere gebeurtenissen mogen meemaken. | Door: Kees Kuijs

Een van die gebeurtenissen was het opzetten van de marechaussee-participatie in en vervolgens deel uitmaken van het Rampen Identificatie Team (RIT) bij het toenmalige Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). In dit artikel beschrijf ik het ontstaan en de werkzaamheden van het RIT, hoe de KMar daarin terecht kwam en wat we in mijn tijd allemaal hebben mogen doen. In een volgend artikel ga ik uitgebreid in op de bijzondere inzet bij de tsunamiramp in Thailand. Ik schrijf beide artikelen op persoonlijke titel gebaseerd op mijn RIT-ervaringen van 1993 tot en met 2007.

Identificatie van dodelijke slachtoffers

Wanneer er dodelijke slachtoffers bij ongevallen of misdrijven zijn te betrouwen, is het in Nederland de taak van de politie c.q. de marechaussee om de identiteit van die slachtoffers vast te stellen. Dat is erg belangrijk voor het verloop

van het rouwproces bij de nabestaanden omdat hen bij een identificatie de psychologisch cruciale confirmatie (bevestiging) kan worden gegeven. Maar ook voor diverse wereldwijde zaken is het vaststellen van de identiteit van slachtoffers van groot belang. Immers, zonder een overlijdensakte blijven bijvoorbeeld financiële zaken, eigendom en zelfs huwelijken nog jaren doorlopen. Ook erfenissen zullen uitblijven omdat testamenten niet kunnen worden uitgevoerd.

Het identificeren van ongevalsslachtoffers wordt soms ernstig bemoeilijkt door de staat van de stoffelijk overschotten. In die gevallen moeten forensische technieken worden toegepast waarbij de *Post Mortem* gegevens (PM, na de dood) die dat onderzoek opleveren, moeten worden gematched met *Ante Mortem* gegevens (AM, voor de dood) van de vermoedelijke slachtoffers. De PM-taak geschiedt door forensische rechercheurs, forensische odontologen (tandartsen),

forensische artsen en deskundigen. De AM-taken worden uitgevoerd door tactisch rechercheurs, tegenwoordig vaak familierechercheurs genoemd, in samenwerking met forensische specialisten. Soms moeten de noodzakelijke AM-gegevens in het buitenland worden verkregen waarbij Interpol een rol kan spelen.

De AM-taken worden in hoge mate bepaald door het type ramp of ongeval. Vliegtuigongevallen bijvoorbeeld zijn over het algemeen ‘gesloten rampen’ wat betekent dat de personalia van de slachtoffers bekend zijn op basis van de bemannings- en passagierslijsten. De tactisch rechercheurs zullen zich dan (uitsluitend) richten op de al bekende bronnen voor de noodzakelijke AM-gegevens. Bij een ‘open ramp’ daarentegen, zoals de Bijlmerramp en de vuurwerkcramp in Enschede, is hun taak veel omvangrijker. Dan moet de vaak lange vermistenlijst eerst worden uitgerecher-

Slachtofferidentificatie

cheerd op de mate van waarschijnlijkheid dat die vermisten ook slachtoffer zouden kunnen zijn. Vervolgens moeten daarbij de AM-gegevens worden gevonden. De PM- en AM-activiteiten moeten zeer zorgvuldig worden uitgevoerd. Onjuiste identificaties leiden naast juridische complicaties tot nog meer verdriet bij de nabestaanden.

In het PM-dossier worden zoveel mogelijk lichaamskenmerken beschreven en gefotografeerd, alsmede kleding en zaken, zoals sieraden die op of rond het slachtoffer zijn aangetroffen. In het AM-dossier worden door de tactisch rechercheurs en deskundigen zoveel mogelijk kenmerken van het slachtoffer opgetekend. Daarnaast wordt bij de tandarts de gebitsstatus opgevraagd, wordt zo mogelijk DNA-materiaal veiliggesteld, zoals bijvoorbeeld haren uit een borstel of scheerapparaat, en wordt gezocht naar bruikbare vingerafdrukken. Ook medische informatie van het slachtoffer zoals medische bijzonderheden en radiologische opnames wordt verzameld. Het PM-dossier en het AM-dossier bestaan dan ook uit diverse rubrieken die alle kenmerken ordenen ten behoeve van de matching (het bij elkaar passen). Die rubricering is in Interpol-verband geprotocolleerd om ook internationale vergelijkingen te kunnen maken of gegevens te kunnen opvragen.

Een identificatie komt tot stand wanneer voldoende PM-gegevens matchen met AM-gegevens. Klassiek geschiedde dat doorgaans op basis van de overeenkomsten tussen de lichaamsbeschrijvingen, vingerafdrukken en tandstatussen. Aanvankelijk werd alleen in uitzonderlijke gevallen getracht een toen nog zeer omslachtige en kostbare DNA-vergelijking uit te voeren. Maar sinds de jaren 90 hebben de DNA-vergelijkingstechnieken en -mogelijkheden een grote vlucht genomen en speelt tegenwoordig de DNA-match de hoofdrol bij een identificatie.

Rampenidentificatie

Naar aanleiding van de treinramp bij Harmelen in 1962, waarbij de Rijkspolitie werd geconfronteerd met veel moeilijk identificeerbare slachtoffers, werd de werkgroep 'Maatregelen Identificatie bij

Rampen' ingesteld, die heeft geleid tot de oprichting van de Rampenstaf Korps Rijkspolitie. Deze had zijn eerste inzet in 1972 bij de 'mistramp' te Prinsenbeek.

De procedures voor rampenidentificatie bij die Rampenstaf bleven aanvankelijk beperkt tot Nederlandse slachtoffers, maar met de vliegcrash op Tenerife in 1977 kwamen de internationale aspecten bij rampenidentificatie nadrukkelijk in beeld. Door de Rijkspolitie werd het initiatief genomen om te komen tot het internationaal standaardiseren van het rampenidentificatieproces. In Interpol-verband werden vervolgens diverse protocollen vastgesteld die in de loop der tijd werden aangepast en verfijnd. Die vormen wereldwijd nog steeds de basis voor *Disaster Victim Identification (DVI)*. Sinds 1977 luidt de naam 'Rampen Identificatie Team' (RIT), in internationaal verband *DVI The Netherlands*.

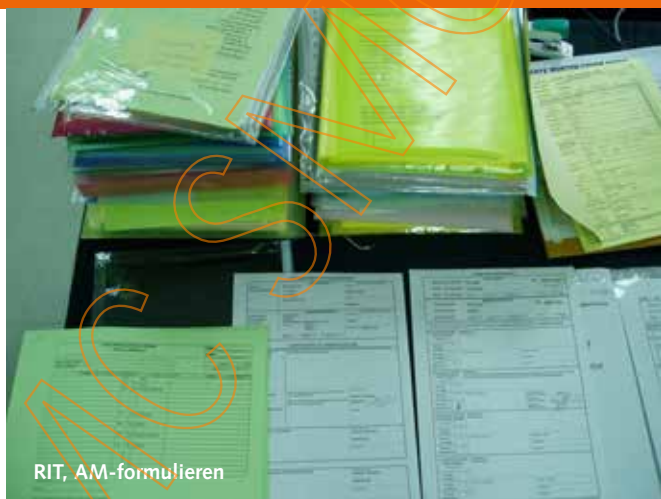
Het team bestond uit een Leider RIT met een Stafgroep en uit de sectoren Berging, Technische Identificatie, Tactische Identificatie en Registratie & Documentatie. De ongeveer dertig kernleden waren afkomstig uit de Rijkspolitiedistricten en de Rijkspolitie te Water, aangevuld met externe deskundigen zoals (militaire) forensische odontologen, forensische artsen van het toenmalige Gerechtelijk Laboratorium en dactyloscopische specialisten van de toenmalige Centrale Recherche Informatiedienst (CRI). Afhankelijk van de aard van het ongeval konden ook andere externe deskundigen worden toegevoegd. Iedereen vervulde zijn RIT-taak als nevenfunctie.

Wanneer het RIT grootschalig werd ingezet, werden de sectoren Berging, Technische Identificatie en Tactische Identificatie aangevuld met geschikte lokale politiemensen waarbij de RIT'ers optraden als *supervisor*. De sector Regis-

tratie & Documentatie gebruikte voor de matching het zelf ontwikkelde computersysteem RITSYS. Het omvangrijke RIT-materieel was mobiel en werd door de Stafgroep vanuit Driebergen beheerd.

Nieuwe politietaken voor KMar

In 1994 werd de 'Politiewet 1993' van kracht en werd de politie ingrijpend gereorganiseerd. Het Korps Rijkspolitie (RP) en de gemeentepolitiekorpsen werden opgeheven en omgevormd tot 25 regionale politiekorpsen en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). De politietaken van KMar werden ook in die wet opgenomen uitgebreid met de ►

Slachtofferidentificatie

RIT, uitrusting technische identificatie

RIT, containervoertuig

- ▶ politie- en veiligheidstaken op Schiphol en de andere burgerluchvaartterreinen Rotterdam, Eindhoven, Maastricht, Twente en Eelde. Die taken werden overgenomen van de Rijkspolitie Dienst Luchtvaart. De nieuwe burgerluchvaart-taken brachten ook dito verantwoordelijkheden mee. Er bleek echter een gering aantal rijkspolitiemensen met burgerluchvaartkennis en -ervaring bereid over te stappen naar de KMar. Er moest dus veel zelf worden ontwikkeld voor de nieuwe taken.

De politietaken op Schiphol en de regionale luchthavens brachten ook met zich mee dat de KMar daar voortaan verantwoordelijk werd voor het behandelen van ernstige ongevallen. Daarnaast ging Defensie zich in de jaren 90 steeds meer richten op buitenlandse missies. Bij Staf KMar aan de Raamweg beraadde men zich dan ook over hoe de identificatie van dodelijke slachtoffers bij een onverhoopt grootschalig ongeval of incident op onze luchthavens of in een missiegebied, kon worden afgehandeld. Er werd gesuggereerd dat de oprichting van een eigen identificatieteam wellicht noodzakelijk zou zijn.

Als Hoofd Sectie Uitvoerende Zaken

(HSUZ) bij de Afdeling Operatiën kreeg ik van CKMar Fabius de opdracht mij te verdiepen in deze materie en er over te adviseren. Na mijn verkenning werd gelukkig ingezien dat het beter zou zijn wanneer de KMar gebruik zou maken van de RIT-expertise bij de politie. Er kon al snel met het KLPD worden overeengekomen dat de KMar eigen specialisten kon inbrengen bij het RIT, zodat de aansluiting bij luchtvaartongevallen kon worden gegarandeerd. Mede met het oog op de militaire politietaak bij grootschalige of gecompliceerde dodelijke incidenten in missiegebieden, werd bovendien overeengekomen dat onze personele inbreng tenminste zou bestaan uit een leidinggevende en vier marechaussees in de RIT-sectoren Berging, Technische Identificatie en Tactische Identificatie. Met dat militaire deel van het RIT werd verzekerd dat zo nodig in een missiegebied kon worden opgetreden, aangezien het niet zeker was of politiemensen in het RIT naar gevaarlijke missiegebieden konden worden gestuurd.

Aan mij het voorrecht om die leidinggevende te worden en ik mocht vier geschikte collega's persoonlijk selecteren. Dat werden voor de sector Berging Bram van der Schrier en Piet Betjes, voor de sector Technische Identificatie Joop Vochteloo, en voor de sector Tactische Identificatie Guido van Brakel.

Onze opname en integratie in het RIT verliepen prettig, ondanks dat er bij enkele oud-RP-officieren soms nog oud zeer bestond over onze overname van RP-taken. Op professioneel gebied klikte het echter snel tussen de collega's. De oude garde bleek gaarne bereid hun kennis en ervaring te delen die zij recent hadden opgedaan bij de SLM-ramp in Suriname, de Faro-ramp in Portugal en de Bijlmerramp. De kameraadschappelijke instelling en bijbehorende humor in het RIT waren opvallend en zijn altijd van groot belang geweest voor met name de verwerking van de indrukwekkende omstandigheden bij inzetten. De leiding was zich daar terdege van bewust. Er werd ook regelmatig sectorgevoel praktisch geoefend met de procedures en het materieel. Het wachten was toen op een eerste gezamenlijke inzet.

De eerste inzetten: Hercules en Dakota

Op 15 juli 1996 crashte een Hercules van de Belgische luchtmacht op Vliegbasis Eindhoven. Van de 41 inzittenden, waaronder 37 leden van het Fanfarekorps van de Koninklijke Landmacht, kwamen 34 mensen om het leven. Die eerste inzet was voor ons erg spannend omdat niemand vooraf kon inschatten hoe hij zou reageren op de aanblik van zoveel ernstig verminkte slachtoffers. Bijzonder bij deze inzet was dat het op militair terrein plaatsvond, het militaire slachtoffers betrof, de ondersteuning vanuit de KMar en vanuit de Koninklijke Luchtmacht werd gegeven, en dat onder militair gezag moest worden geopereerd. Hoofd Justitiële Dienst Ed Knopjes coördineerde de KMar ondersteuning en Brigade Eindhoven was ook volop betrokken.

Uit deze ramp werden zoals gebruikelijk weer nieuwe lessen getrokken door het team. Zelf leerde ik het belang van de uitvaartbranche in het proces te zien voor wat betreft reconstructies en het zogenaamde lijkentoilet. De wijze waarop daarmee het slachtoffer enigszins toonbaar is gemaakt, blijkt van zeer grote waarde voor de nabestaanden. Het was mij ook opgevallen dat militaire herkenningsplaatjes en naamlinten op het uniform helaas niet garant staan voor de identiteit van de drager. Daarnaast ervoer ik de bestuurlijke druk om de stoffelijke overschotten in een vooraf al vastgestelde gezamenlijke ceremonie aan de nabestaanden over te dragen. Die druk verhoudt zich slecht met de vereiste zorgvuldigheid van de identificatie, met als gevolg dat door het team onafgebroken moest worden doorgewerkt. De oude RIT'ers herkenden dit uit eerdere inzetten. Alle 34 slachtoffers konden worden geïdentificeerd en na een indrukwekkende ceremonie aan de nabestaanden worden overgedragen.

Op 25 september 1996 stortte een Douglas DC-3 van de Dutch Dakota Association (DDA) neer in de Waddenzee waarbij alle inzittenden, DDA-bemanningsleden en deelnemers aan een persoonsuitje van Rijkswaterstaat, om het leven kwamen. De 32 slachtoffers werden met 'Rijksvaartuig 40' naar de Mari-

nebasis Den Helder vervoerd waar de technische identificatie werd uitgevoerd. De leden van de sector Berging assisteerden de technisch rechercheurs aan de sectietafels. Alle slachtoffers konden wederom tijdig worden geïdentificeerd en vrijgegeven.

Ook in deze operatie werd weer veel geleerd. De eerdergenoemde confirmatie bij nabestaanden is belangrijk en geschiedt zoveel mogelijk door het onder begeleiding tonen van herkenbare lichaamsdelen. De RIT-leiding was echter ter ore gekomen dat in voorgaande RIT-inzetten het was voorgekomen dat de uitvaartondernemer, die de kist van het RIT had overgenomen, tegen de nabestaanden zou hebben gezegd "dat de politie had geadviseerd de kist gesloten te laten." Daarmee kon een feitelijke confirmatie niet plaatshebben en bleven nabestaanden soms achter met vragen over het inmiddels begraven of gecremeerde slachtoffer. In de procedure werd daarom opgenomen voortaan foto's van de gekiste stoffelijke resten toe te voegen aan het slachtofferdossier, om die aan nabestaanden te kunnen tonen wanneer daarom wordt gevraagd.

Persoonlijk leerde ik de waarde van de compartimentering binnen het RIT kennen, toen ik later een herdenkingsbijeenkomst van de DDA meende te moeten bijwonen. Die compartimentering betekent dat men zich beperkt tot de eigen PM- dan wel AM-taken. De bergers en de technische rechercheurs komen zo niet in contact met het verdriet bij de nabestaanden en de tactisch rechercheurs niet met de aanblik van de stoffelijke resten. Aangezien ik de slachtoffers alleen vanuit de PM-omgeving kende, kregen die tijdens die herdenking allemaal een naam, een gezicht en familiale achtergrond. Ik merkte dat dit mij erg aangreep, waarop ik besloot voortaan strikt binnen die compartimentering te blijven.

RIT inzetten 2000-2005: kleinschalig, grootschalig en buitenlands

Nadat wij onze vuurdoop in 1996 hadden doorstaan, werden we met het RIT regelmatig opgeroepen en ingezet. In mijn tijd werden wij tweemaal groot-

schalig ingezet. Bij de vuurwerkramp in mei 2000 in Enschede en bij de tsunami in Thailand in december 2004.

In Enschede moesten de collega's van de sector Berging vol aan de bak. Sinds de Bijlmerramp was de wijze van bergen van slachtoffers en het daarbij ook veiligstellen van zaken die tot een identificatie kunnen leiden, alleen nog in trainingen beoefend. Nadat de aanvankelijk lange vermistenlijst kon worden vastgesteld, konden alle 21 slachtoffers op voornamelijk de klassieke methode van lichaamsbeschrijvingen, vingerafdrukken en gebitten worden geïdentificeerd.

Maar vaker werd een beperkt aantal RIT-leden opgeroepen bij branden of

ongevallen waarbij moeilijk te identificeren slachtoffers te betreuen waren. Zelf ben ik betrokken geweest bij kleinschalige korte inzetten bij een brand in Groesbeek (2000), op Schiphol ten behoeve van gerepatrieerde slachtoffers van een misdrijf in Mali (2000), in Elst met AM-werkzaamheden rond een verongelukt Nederlands gezin in de Gleinalmtunnel in Oostenrijk (2001), in Nijmegen bij een brand (2002) en bij verkeersongevallen in Veghel (2003), Almelo (2004) en Goor (2005). Vrijwel al deze inzetten waren bijzonder tragisch omdat daarbij veel (zeer) jonge slachtoffers te betreuen waren. De compartimentering en vooral de kameraadschappelijke gesprekken maakten die tragedies voor de meesten van ons dragelijk(er).

Mei 2000, vuurwerkramp Enschede

Mei 2000, vuurwerkramp Enschede

Oktober 2002, Kuta op Bali, plaats delict

Oktober 2002, Kuta op Bali, transport gereedmaken van een Nederlands slachtoffer

In de loop van de tijd werden Bram van der Schrier en Joop Vochteloo vanwege hun leedtijsdonslag vervangen door respectievelijk Johan Moolenaar en Herman Troost. Mijn RIT-carrière als leidinggevende verliep van lid Stafgroep via sectorleider Berging tot uiteindelijk sectorleider Technische Identificatie.

Kuta bombing case Bali 2002

Een bijzondere missie vond plaats in 2002, toen ik met een klein team naar Indonesië werd gestuurd om Nederlandse slachtoffers te identificeren die op 12 oktober waren omgekomen bij een bomaanslag in Kuta op Bali. De aanslag was gepleegd door een zelfmoordenaar, die zich in een nachtclub opblies. Na de eerste explosie ontplofte iets verderop in de straat ook een busje gevuld met 1000 kg explosieven waarbij onder de vluchtende mensen nog meer doden vielen.

Het RIT werd ingezet op verzoek van de Nederlandse ambassadeur en er moest worden samengewerkt met DVI-teams uit Australië en Nieuw Zeeland. Alle activiteiten werden uitgevoerd in het Sanglah Hospital in Denpasar en werden geleid door Indonesische medische autoriteiten. Naast vakkundigheid bleek in

deze opdracht ook diplomatieke vaardigheid van groot belang. De verschillen in (identificatie)culturen tussen de Indonesische medici en de leidinggevenden van de *Aussie*- en de *Kiwi*-teams bleken vaak aanzienlijk en het vergde veel overleg. Uit de 202 geborgen slachtoffers werden wij immers geacht de vermoede Nederlandse slachtoffers te identificeren en te repatriëren.

Deze missie was indrukwekkend door onder meer de wijze waarop de stofelijke resten op de binnenplaats van het hospitaal werden bewaard. Dat gebeurde bij tropische temperaturen door dagelijks ijs handmatig over de lijkzakken te verspreiden, waarbij na enkele dagen het smeltwater vaak ook in de zakken was binnengedrongen. De conditie van de lichamen ging daardoor hard achteruit. Daarnaast maakte het verlaten Bali, waaruit alle toeristen waren vertrokken, in combinatie met de regelmatige rituele verdrijvingen van boze geesten door traditioneel uitgedoste Balinezen, deze missie voor mij een zeer memorabele.

De missie betrof een 'open ramp' waarbij de lijst met potentiële slachtoffers vele malen langer was dan het aantal stofelijke overschotten. Zo vertrokken wij naar Bali met een aanzienlijke Nederlandse vermistenlijst. Die kon gelukkig met onderzoek door de tactische rechercheurs al snel worden teruggebracht tot vermoedelijk vier Nederlandse slachtoffers. Deze hebben we uiteindelijk ook gevonden. De meesten werden met behulp van de gedetailleerde vaderlandse tandheekkundige AM-gegevens geïdentificeerd.

Tsunami 2004

Bij de Tsunamiramp in december 2004 werd het RIT langdurig in Thailand ingezet. In een volgend artikel wordt die hele bijzondere operatie beschreven.

RIT naar LTFO

In 2007 werd het RIT door een herstructurering bij de politie opgenomen in het Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO). Alle bijzondere forensische specialisten werden daarin ondergebracht.

Zelf stopte ik kort daarvoor met mijn RIT-werkzaamheden vanwege een nieuwe functie buiten de KMar en gaf ik mijn stokje over aan Daan Noord die al sinds 2004 met mij had schaduw gelopen. Een hele bijzondere periode dacht ik daarmee te hebben afgesloten.

Echter, in juli 2014 kwam mijn RIT-verleden onverwacht toch nog in beeld toen ik werd aangewezen als operationeel commandant van de internationale repatriëringmissie in de Oekraïne bij de MH17-ramp. Mede door dat verleden en door mijn latere ervaringen als *Head of Special Police Department* in de EULEX-Kosovo missie en als commandant *European Gendarmerie Force* (EUROGENDFOR) in Italië, vond men dat een goede basis om die internationale missie te velde te kunnen leiden.

Wederom een zeer indrukwekkende (en eervolle) taak waarmee ik mijn operationele marechaussee-leven heb mogen afsluiten. Je maakt wat mee bij de marechaussee!

Juli 2014, Oekraïne, MH-17 ramp

Op herhaling in 1951

I Door: Jaap Tuinder

Op 6 juli 1950 kwam ik weer in Nederland aan na een militaire diensttijd van bijna twee jaar in voormalig Nederlands Oost-Indië. Ik ging met verlof en kreeg een jaar later een oproep me te melden op het Artillerieschietkamp in 't Harde voor een herhalingsoefening. En toen was er een probleem.

Eerst in het kort mijn militaire geschiedenis. Op 4 maart 1948 meldde ik me als dienstplichtige in de Elias Beeckmankazerne te Ede. Ingedeeld bij de 2e Afdeling van 41 Regiment Veldartillerie (2-41 RVA) werd ik opgeleid tot radiotelegrafist. Na de opleiding ging ik naar het Artillerieschietkamp in 't Harde (Oldebroek) om te oefenen met de radio en de kanonnen. Op 24 september 1948 schepte ik in op weg naar Nederlands Oost-Indië waar we een maand later aankwamen.

Korporaal MP

Aangezien er te weinig radio's waren, werd ik brenschutter. Na tien maanden patrouillestampen zag ik kans om geplaatst te worden bij de Schoolcompagnie Militaire Politie in Tjimahi. Na een pittige opleiding van drie maanden werd ik op 9 januari 1950 als korporaal MP geplaatst bij het detachement MP te Palembang op Sumatra.

Kort daarvoor, op 29 december 1949 had de soevereiniteitsoverdracht plaatsgevonden dus hadden we weinig meer te vertellen in Indonesië. Toch hebben we nog zes maanden moeten samenwerken met

de Polisi Militier van het Indonesische leger. Geen gemakkelijke tijd.

Terug naar Nederland of naar Korea?

Op de terugreis naar Nederland lag ons schip in het Suezkanaal om te bunkeren. We kregen te horen dat in Korea oorlog was uitgebroken en dat we daarnaartoe zouden varen. De Nederlandse regering had besloten troepen te sturen. Wij hadden tropenervaring dus dat kwam mooi uit en we waren immers al voor een deel onderweg. Na een dag wachten mochten we toch doorvaren naar huis. Wij blij! Op 6 juli 1950 was ik weer thuis in Nederland.

Herhalingsoefening

Een jaar later werd ik opgeroepen voor een herhalingsoefening van een maand in het mij bekende 't Harde bij 2-41 RVA. Ik kwam daar aan tussen de vroegere maten van de Artillerie als korporaal MP, compleet met donkerblauwe baret en schouderepauletten van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (N.B. Het korps MP was van 14 augustus 1946 tot 26 juli 1950 ingedeeld bij het KNIL).

De kapitein kon me niet indelen bij zijn sectie, want ik had geen verstand van kanonnen. Wel van radio's, maar die post was bezet. Wat nu? Hij adviseerde me om naar de keuken te gaan en daar de kok te helpen. Ik was van harte welkom.

Een burger uit Oldebroek kwam elke dag op de motor naar de kazerne om fruit te verkopen. Hij werd echter aangereden, was licht gewond geraakt en zijn motor was defect. De dader was de korporaal toegevoegd aan de kapitein. Die werd van de jeep gehaald en kreeg een andere baan 'aangeboden'.

U raadt het al. Ik werd uit de keuken gehaald en werd chauffeur van de kapitein gedurende de laatste drie weken van de herhalingsoefening, compleet in MP-uitrusting van een korps dat al een jaar geleden was opgeheven. Op 18 augustus 1951 ging ik met groot verlof; ik was weer burger, maar 'men' bleef aan ons trekken.

Bescherming Bevolking of Nationale Reserve

In 1959 kreeg ik een oproep van de gemeente om me aan te sluiten bij de organisatie

Bescherming Bevolking (BB). Ooit werden daarvoor 'buitengewoon dienstplichtigen' ingezet, maar men had kennelijk niet voldoende bemanning. Na dertig maanden dienstplicht en een uitzending naar de Oost had ik geen belangstelling meer voor de BB!

Maar het was nog niet genoeg, want de Nationale Reserve (NR) wilde me inlijven. Ik moest kiezen, de BB of de NR. Ik koos voor de NR en werd op 8 april 1959 "verbonden als vrijwilliger bij de Nationale Reserve voor de tijd van twee jaren." De maandelijkse oefeningen waren een lachertje. Je moest bij voorbeeld in militair uniform achter een boom staan en met je Lee Enfieldgeweer richten op de vijand. Je had geen munitie dus je moest heel hard 'je bent geraakt' roepen.

Ik probeerde bij de NR weg te komen en dat lukte. Een adjudant onder ons, een Koreaveteraan, kreeg het voor elkaar dat ik op 17 november 1961 eervol werd ontslagen bij de Nationale Reserve. Ik was toen 33 jaar, maar bleef nog dienstplichtig tot mijn 45e levensjaar. Met veel voldoening kijk ik terug op mijn dienstplichttijd en in het bijzonder mijn uitzending naar Nederlands Oost-Indië.

Palembang: korporaals MP Pakiman en Tuinder (rechts)

EU-missie in Bamako 'EUCAP Sahel Mali'

Iedere adolescent krijgt ermee te maken: wat ga je doen na de middelbare school? Ook majoor Miranda Weersink wist het toen nog niet, het varieerde van een tekenschool tot bergbeklimmen of de landbouwschool. Een bezoek aan de stand van de Koninklijke Marechaussee op banenbeurs in Utrecht bracht uitkomst. Ze ging van de havo af, omdat de toelatingseisen toen anders waren en is later verder gaan studeren in de Franse en Spaanse taal. Studeren, sporten en misschien wel mogelijkheden om te werken in het buitenland, beter werd het niet. | Door: Kees Poelma

Voordat we het gaan hebben over je uitzending(en), vertel eerst iets over je loopbaan.

"Ik heb het normale carrièrepad gevolgd en begon in 1985 met de opsporingsambtenaar opleiding op het OCKMar. Direct daarna werd ik geplaatst bij Den Haag Beveiliging. Hierna de Algemene Politiedienst in Arnhem, werd zedenrechercheur en ging naar de Grensbewaking op Schiphol. Na de HOOV werd ik planner en toezichthouder Beveiliging, en groepscommandant Politiedienst Schiphol. Als adjudant werkte ik er als coördinator Politiedienst, Chef van Dienst, Hulp Officier van Justitie en vakgroepleider Zeden en bijzondere wetgeving."

"Na mijn bevordering tot eerste luitenant kwam ik op het LOKKMar (nu

OTCKMar) terecht als teamleider School Basis Opleidingen. Vijf jaar later volgde een bevordering tot kapitein en kwam ik opnieuw op Schiphol terecht als HRM-adviseur en later bij de Recherche KMar. Het sporten en studeren waren nooit uit mijn leven verdwenen en vanwege mijn doelgerichtheid kwam de ambitie om verder te komen. Ik had al een HBO-bachelor bedrijfskunde en management gedaan en volgde in 2017 de Middelbare Defensie Vorming (MDV) in Breda."

"Na mijn bevordering tot majoor volgden diverse 'paarse' plaatsingen en deed ik een masteropleiding HRM. Het was best wel hard werken om de dingen te doen die je kunt en wilt, zeker als vrouw en moeder. Ik ben getrouwd met Eric die ook bij Defensie werkt. Samen verdelen we de taken en dragen we zorg voor de opvoeding van onze zoon en pleegzoon. Gelukkig gaat dat prima en Eric ondersteunt ook mijn ambities zoveel hij kan."

Dus moeder, carrière en ook nog tijd voor elkaar?

"We zijn beiden uitgezonden geweest terwijl we elkaar leerden kennen, Eric namens de WEU naar de MAPE (*Multinational Advisory Police Element*) in Albanië en ik negen maanden naar de UNIPTF (*United Nations International Police Task Force*) in Bosnië en Herzegovina. Deze uitzendingen waren in de jaren dat we nog geen kinderen hadden en eerder was ik tweemaal uitgezonden naar de MFO (*Multinational Force and Observers*) in de Sinai. In de periode dat de kinderen nog klein waren, kwam het er daar natuurlijk niet meer van."

"Ik ben nu eenmaal geen 'standaard huismoeder', daarvoor heb ik te veel energie. Ik besloot om tijdens mijn zwangerschap verder te studeren en later ook mijn kennis van de Franse en Spaanse taal naar een hoger niveau te brengen. Wie weet zou ik het ooit nog

kunnen gebruiken tijdens een bijzondere missie. Ik hou van reizen en bergbeklimmen en we zijn samen in Zuid-Amerika, IJsland en Nepal geweest. Zelf was ik ooit naar Tibet geweest en heb de Mount Everest beklommen, tot net iets boven het eerste basiskamp op zo'n 6000 meter. Verder zijn we met een camper vijf weken door Nieuw Zeeland getrokken met in die tijd onze eerste baby."

En daarna weer een nieuwe missie?

"Het verlangen was er altijd al wel en in 2015 was het weer zover. Ditmaal naar de 'EUCAP Sahel Mali' missie. EUCAP staat voor *European Union Capacity Building*. We zouden met acht mensen gaan waaronder vier collega's van de politie. Natuurlijk werden we vooraf getest op onze kennis van de Franse taal, want als voormalige Franse kolonie wordt er in Mali alleen Frans gesproken, naast de lokale talen natuurlijk. Het was wel even schrikken toen bleek dat van de zeven collega's niemand door de test was gekomen, dus was ik de enige die werd uitgezonden. Alleen mavo- of havo-Frans was nu eenmaal onvoldoende om je in een Franstalige missie te kunnen handhaven."

"Mijn missieopleiding was zoals iedere andere bij de School Voor Vredesmissies (SVV), inclusief de mijnschool in Reek. Er werd op het SVV al een VN-opleiding gegeven voor de Nederlandse militairen die deel uitmaakten van MINUSMA (*Multidimensional Integrated Stabilisation Mission in Mali*). Ik ging weliswaar deel uitmaken van een geheel andere missie in Mali, maar stak er wel veel van op."

Dus op naar Mali, hoe is dat verlopen?

"Na mijn aankomst in Bamako werd ik eerst ondergebracht in de *Sleeping Camel*, een soort hostel, samen met de collega's die voor art. 4 meegingen met MINUSMA. Na de eerste kennismaking met mijn nieuwe collega's wilde ik zo snel mogelijk een huis vinden samen met een nieuwe Franse collega. Een huis naast het *Radisson Blu Hotel* leek

ons wel wat. Echter vier dagen na mijn aankomst vond er op 20 november een aanslag plaats in dit hotel. Ongeveer tien islamitische extremisten waren met een voertuig voorzien van diplomatieke kentekens het terrein van het hotel binnengekomen en begonnen onmiddellijk te schieten, ze doodden 20 gasten en hielden er 170 in gijzeling."

"Onze missie hielp de Malinese strijdkrachten om de situatie uiteindelijk weer onder controle te brengen. Toen kon ik gelukkig bij het MINUSMA HQ een pistool en scherfvest ophalen. Dat scherfvest heb ik regelmatig gedragen want Mali bleef niet bespaard van aanslagen. Op 21 maart werd het hoofdkwartier van de EUTM (*European Union Training Mission*) in Bamako aangevallen en ook daarbij vielen doden."

Dat klinkt allemaal best pittig!

"Klopt, maar over het werk valt niet zoveel bijzonders te vermelden, wel de omstandigheden waaronder. Ik was adviseur en instructeur van het management van de beveiligingseenheden. Het werk bestond uit het lesgeven aan de leidinggevenden van de *Gendarmerie*, de *Guardie Nationale* en de *Police Nationale*. Hoe doe je dat, leidinggeven aan je mensen? Wat doe je

wanneer ze niet komen opdagen? Welke competenties heb je nodig? Enz. enz. Gelijkzeitig was ik ook nog een soort genderadviseur wat voor sommige leidinggevenden ook wel een *eyeopener* was.

"Verder werkten we onder andere samen met NGO's (*non-governmental organizations*) om feiten te rapporteren, zo help je de bevolking. Zelf kreeg ik ook met een dilemma te maken: wat doe je wanneer een van je leerlingen in slaap valt? Lag het aan mijn lesgeven of was hij gewoon moe? Ik had gezien dat ze soms ook 's nachts werkten. Dat was het moment voor feedback en confrontatie. Een belangrijke vraag was telkens 'wat willen jullie zelf?' Wij zijn niet de 'westerlingen' die jullie komen vertellen hoe het moet, maar zijn slechts adviseurs voor jullie belangrijkste vragen. Het hielp als ik vertelde over mijn eigen optreden bij calamiteiten in de wereld. Mijn missie veranderde en ik werkte opeens voor EUROGENDFOR (*European Gendarmerie Force*). In de praktijk veranderde er niets, maar ik kreeg wel een andere baret en mouwemblem."

Hoe was de samenwerking met andere nationaliteiten?

'Mijn relatie met de overige collega's uit Frankrijk, Spanje, Italië, en België was ▶

► prima. We waren met ongeveer honderd internationale collega's en zo'n zestig lokale medewerkers. Verder kwam ik regelmatig op de Nederlandse ambassade. Van het land Mali heb ik zelf niet veel kunnen zien, dat liet de veiligheidssituatie ook helemaal niet toe. Mijn bewegingsvrijheid beperkte zich tot Bamako."

"Mijn relatie met de lokale bevolking was prima, ik at regelmatig *streetfood* van de markt en knoopte graag een praatje aan met mensen op straat of op de lokale markt. Natuurlijk zie je ook de hardheid van het bestaan. Mensen en kinderen die keihard werken op een vuilnisbelt om toch maar hun karige inkomen voor die dag bij elkaar te kunnen scharrelen. Ook weet ik zeker dat ik met alleen mijn plotselinge aanwezigheid, seksueel misbruik heb kunnen voorkomen van twee prachtig aangeklede jonge meisjes. Zij werden door hun ouders afgezet bij burens met verkeerde bedoelin-

gen. Natuurlijk heb ik daarvan een melding gemaakt binnen ons hoofdkwartier maar wat kun je uiteindelijk doen? We hebben op dit gebied wel vorderingen gemaakt en ik adviseerde de *security forces* om in samenwerking met de NGO's melding te maken van *Conflict Related Sexual Violence crimes*."

Ben je nog op verlof naar Nederland geweest?

Ik kreeg tweemaal verlof waarin ik mijn gezin weer kon zien. Wat goed geregeld werd, is dat ik terug mocht om de begrafenis van Eric zijn zus bij te wonen. Met Eric en de kinderen *facetimen* is toch anders dan er daadwerkelijk zijn. Eric kreeg veel steun van het toenmalige LOKKMar en zelfs de basisschool hielp onze kinderen Rick en Sercan. Er bestond een soort *mama-Mali-time* waarin zij foto's en filmpjes konden laten zien en vertellen over hun moeder die ver weg was in Afrika.

Doelen van de missie gehaald?

"Het is altijd moeilijk om aan te kunnen geven of de doelstellingen van de missie zijn gehaald. Je kunt in elk geval helpen de situatie te stabiliseren. Het hoogtepunt vond ik toch wel het dagelijkse verblijf onder de Malinezen, het *streetlife*, sporten met lokalen en het ondergaan van een compleet andere cultuur. Het dieptepunt was natuurlijk de aanslag op het *Radisson Blu Hotel*."

Miranda werd in 2019 en 2023 nog tweemaal uitgezonden naar Tunis in het kader van EULPC (*European Union Liaison and Planning Cell*). Daar kon ze twaalf projecten activeren voor de *Libyan Coastal Road Security Forces* met twee Franstalige organisaties. EUROGENDFOR heeft Spanje en Portugal bereid gevonden om deze te draaien. Dat was een succes. Miranda zou haar carrière graag nog willen afsluiten met een functie of missie in een Frans- of Spaanstalig land.

EUCAP Sahel Mali is een civiele missie van de Europese Unie met als basis Bamako. Ze ging van start op 15 januari 2015. Het mandaat van de missie is bijstand en advies te verlenen aan de Malinese veiligheidstroepen met het oog op een veiligheidshervorming, en dit wordt uitgevoerd in nauwe coördinatie met de delegatie van de EU in het land en andere internationale partners, waaronder de Multidimensionale Geïntegreerde Stabilisatiemissie van de VN in Mali (MINUSMA).

In de regio opereren nog drie andere GVDB-missies, die integraal deel uitmaken van de geïntegreerde aanpak van de EU voor veiligheid en ontwikkeling in de Sahel. Zo is er de missie EUTM Mali, die

is opgezet om de vermogens van de Malinese strijdkrachten te versterken met militair advies, opleiding en begeleiding, en EUCAP Sahel Niger, die de strijd tegen georganiseerde misdaad en terrorisme in Niger ondersteunt. Meer recentelijk heeft de Raad een besluit aangenomen tot instelling van een militaire partnerschapsmissie om Niger te ondersteunen in de strijd tegen terroristische gewapende groeperingen (EUMPM Niger). Sinds juli 2014 werkt EUROGENDFOR samen met EUCAP Sahel Mali en levert verschillende middelen aan de missie. Ze zijn experts in strategisch advies en ze trainen de Malinese politie, gendarmerie en nationale garde en de relevante ministeries om hervormingen in de veiligheidssector te ondersteunen.

Door: Bert van Horen

Op een zonovergoten donderdag 21 juni werd in het Congres- en Reüniecentrum 'Kumpulan' in Arnhem de traditionele reünie van onze Indië-veteranen gehouden. Deze keer voor de tweede keer gecombineerd met een jaarlijkse SMC-contactmiddag Bronbeek.

De naamgevers van deze jaarlijkse reünie-herdenking van 'Indië-gangers' zijn weliswaar al enige jaren geleden overleden, maar naar hun wens zet SMC deze traditie voort. Vandaag waren 36 deelnemers, waaronder twee daadwerkelijke Indië-veteranen aanwezig: de heren Bol Kerrebijn en Leo van der Veer, beiden woonachtig in Bronbeek.

Na een korte toespraak van SMC-voorzitter André Peperkoorn verplaatste het gezelschap zich naar het KNIL-monument, waar door tweede generatieleden Bert en Albert Volders een krans werd gelegd. Een ensemble van het Orkest Koninklijke Marechaussee verzorgde de muzikale ondersteuning met het signaal voorwaarts, signaal taptoe gevolgd door het Wilhelmus. Tijdens het defilé door de aanwezigen speelden zij gepaste koraalmuziek.

Na de herdenking werd het een gezellige reünie in de Kumpulan, waar de traditionele en overheerlijke Indische rijstmaaltijd niet ontbrak. Met dank aan Gerrit Reloe voor de perfecte organisatie!

Reünie Boerma-Plaizier/MP III en SMC-contactmiddag Bronbeek

foto's: Bert van Horen

Van licht vergrijp tot moordaanslag

Deel 67 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'

Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

Hoe een politiemann in bezettingstijd onverwacht in ernstige problemen kan komen ondervinden drie leden van de marechauseegroep Hoozeveen, wanneer twee 'moffenmeiden' na spertijd op de openbare weg worden aangehouden.

Willem Klein (21) – als dienstplichtig korporaal der (bereden) Artillerie bij de demobilisatie op 26 mei 1940 met groot verlof gestuurd – solliciteert bij de Marechausee. Velen met hem solliciteren naar een positie als politieagent, rijksveldwachter of marechausee. De Duitse bezetter wil namelijk de Nederlandse politiekorpsen met duizenden mannen uitbreiden, wat gebeurt met personeel voornamelijk afkomstig uit het gedemobiliseerde leger. In september 1940 tekent Willem Klein bij de 4e Divisie Marechausee een contract voor zes jaar als marechausee te voet. In Groningen komt hij op en wordt een week later geplaatst bij de net opgerichte Brigade Harlingen, gelegerd in villa 'Casa-Cara'. De divisie zal de komende maanden zorgen voor zijn opleiding. Als marechausee te paard wordt hij begin februari 1941 overgeplaatst naar Half-Eskadron Utrecht te Bilthoven en vervolgens medio juni naar Eskadron Groningen aan de Helperwestsingel in Groningen. In januari 1942 volgt een overplaatsing naar de post Wildervank van Brigade Veendam.

Bij de politiereorganisatie per 1 maart 1943 wordt Klein aangesteld als wachtmeester van de Staatspolitie en ingedeeld bij de 'Marechausee (Gendarmerie)', groep en post Hoozeveen. Hij is daar gelegerd in de marechauseekazerne aan de Pesserstraat; inmiddels is hij verloofd met mejuffrouw Kuik. Zijn groepscommandant is vanaf juli 1943 onderluitenant De Vries, die al in 1917 in dienst trad bij de Koninklijke Marechausee.

Avondklok

Tijdens hun avonddienst op maandag

4 september 1944 – na de avondklok van 20.00 uur – zien de wachtmeesters Alting en Klein in een park in de buurt van het politie-/groepsbureau dat twee jonge vrouwen zich vermaken met twee SS'ers. *Sperzeit* voor de burgerij geldt uiteraard ook voor deze 'dames', ook wanneer de een de Nationaal-Socialistische Beweging is toegedaan en de ander als 'moffenmeid' bekend staat. Deze laatste, de 22-jarige Jentje Dekker, heeft omgang met Duitse militairen die in Hoozeveen zijn gelegerd. De beide wachtmeesters nemen de jonge vrouwen mee naar het groepsbureau aan de Groote Kerkstraat, waar ze na telefonisch overleg met groepscommandant De Vries tot de volgende morgen 08.00 uur worden ingesloten. Alleen Jentje wil niet zomaar de cel binnengaan en wordt daartoe gedwongen. De volgende morgen worden de jonge vrouwen door De Vries gewezen op hun verkeerde houding: ze moeten zich niet "met dergelijke zwijnen inlaten." Daarna worden ze naar huis gestuurd en daarmee lijkt dit voorval te zijn afgelopen.

Die 5e september 1944 wordt overigens in heel Nederland een bijzondere dag, later bekend als Dolle Dinsdag. In een radiotoespraak op die dag meldt premier Gerbrandy dat de geallieerden de Nederlandse grens hebben overschreden, hetgeen overigens niet juist blijkt te zijn. Nederlanders raken in een bevrijdingsroes en collaborateurs vluchten de dagen en weken daarna massaal weg uit Nederland. Daarnaast neemt ook de terreur van Duitse politiediensten met hun Nederlandse handlangers toe.

Willem Hendrik Klein wordt op 22 april 1919 te Klazienaveen (gemeente Emmen) in Drenthe geboren. Hij groeit daar op als jongste in een gereformeerd gezin met vijf kinderen waar vader de kost verdient als arbeider. Willem slaagt voor de ulo en gaat werken als bakker.

Het Nederlandse leger is al sinds 28 augustus 1939 gemobiliseerd, wanneer Willem Klein als dienstplichtige in december 1939 wordt ingelijfd bij de landmacht en wordt ingedeeld bij het 1e Regiment Artillerie (1 RA). De afdelingen van dit regiment zijn al in hun oorlogskwartieren/-opstellingen in de buurt van Amersfoort. Klein krijgt zijn opleiding als bereden kanonnier bij het IVe Depot Bereden Artillerie in Leiden en later in Breda. Wanneer zijn opleiding is afgerond, wordt hij op 29 maart 1940 bevorderd tot dienstplichtig korporaal en gaat enkele dagen later naar het veldleger.

Tijdens de Duitse inval in de meidagen van 1940 behoort 1 RA tot het IVe Legerkorps, dat als opdracht heeft de noordflank van de Vallestelling te verdedigen. 1 RA opereert in de omgeving van Amersfoort en bevindt zich tijdens de capitulatie in de omgeving van Weesp en Baambrugge. Over de persoonlijke inzet van korporaal Klein zijn geen feiten bekend. Bij de demobilisatie van het Nederlandse leger gaat hij op 26 mei 1940 met groot verlof.

Naar de Ortskommandant

Jentje Dekker werkt als dienstbode bij een Duitse tandarts. Deze hoort over het incident en vertelt dit aan de *Ortskommandant* in Hoozeveen. Klein wordt de volgende dag 6 september bij de *Ortskommandant* ontboden, want er is een klacht binnengekomen dat hij Jentje Dekker bij haar opsluiting zou hebben mishandeld. De zaak wordt niet belangrijk genoeg gevonden en Klein kan weer

gaan. Hiermee is de zaak echter nog niet afgedaan.

Inmiddels is ook de *Sicherheitspolizei* (Sipo) in Assen geïnformeerd over het voorval in Hoogeveen dat na *sperrzeit* twee vrouwen op straat door Nederlandse politiemannen waren gearresteerd en daarbij mishandeld. De Sipo in Groningen geeft opdracht de zaak te onderzoeken en zo nodig tot arrestatie over te gaan. Vanuit Assen vertrekken zeven mannen naar Hoogeveen: vijf man van de *Ordnungspolizei* en SS, en twee Nederlandse politiemannen gedetacheerd bij de Sipo: Van Noordenne en Van Droffelaar.

Gewelddadig verhoor

Op 8 september omstreeks 21.00 uur wordt De Vries – onder valse voorwendselen – gevraagd naar de door de Duitsers gevorderde school aan Het Haagje te komen. Daar wordt hij direct ontwapend en verhoord door de twee Nederlanders. Waarom heeft hij de vrouwen niet eerder vrijgelaten? Heeft hij gezegd dat ze niet met die SS-zwijnen moeten uitgaan? Van Noordenne stompt erop los en Van Droffelaar slaat hem met de kolf van een karabijn. “Ik zeilde telkens de kamer door”, verklaarde De Vries later. Ook wordt hij ervan beschuldigd al vier jaar de boel gesaboteerd te hebben. Bij een tweede verhoor zijn ook de twee vrouwen aanwezig. Ook Alting en Klein ondergaan een zelfde behandeling. Zo wordt Alting afgetuigd met een koppelriem waaraan een pistooltas met wapen was bevestigd.

Op transport naar Assen

Kort na het verhoor worden de drie mannen gedwongen plaats te nemen in een overvalwagen; ze krijgen te horen dat ze worden meegenomen naar Assen. Voorin zitten twee mannen en achterin bij de drie arrestanten Van Noordenne en Van Droffelaar.

Omstreeks middernacht komen twee personen waaronder Van Droffelaar bij de politie in Beilen aan de deur. Ze melden dat de onderluitenant De Vries en de wachtmeesters Alting en Klein op transport waren gesteld en dat die op de Eschweg een poging hadden gedaan te ontvluchten. Volgens de melding voor de

berichtendienst: “Twee der arrestanten, de Onderluitenant de Vries en de wachtmeester Klein, zouden door hen zijn doodgeschoten en op de genoemden Eschweg liggen, terwijl de derde arrestant was ontkomen.” Door het personeel van de groep Beilen wordt onmiddellijk een onderzoek ingesteld en ze treffen ter plaatse alleen wachtmeester Klein dood aan de kant van de weg aan. Ze brengen zijn lichaam over naar het lijkenhuisje op de begraafplaats in Beilen.

Pech met de overvalwagen?

Tijdens het transport is de wagen aan de Eschweg te Beilen gestopt, zogenaamd wegens een defect, en moeten de arrestanten in het licht van de auto gaan staan. De Vries, die de zaak niet meer vertrouwt, zegt: “Ik geloof dat we eraan gaan.” Inderdaad wordt er direct met een automatisch wapen geschoten en valt Klein dodelijk getroffen neer. De Vries laat zich meteen vallen, maar wordt in de buik en de rug geraakt en houdt zich dood. Alting springt uit het licht en krijgt nog enkele schoten na, die slechts een schouderpauzet van zijn tuniek treffen. Hij weet aan zijn achtervolgers te ontkomen en duikt tot de bevrijding onder.

Nadat Altings achtervolgers zijn teruggekomen, vraagt een van de mannen: “Zijn die krengen dood?” Voor de zekerheid wordt nog driemaal op het hoofd van Klein geschoten. Ook De Vries krijgt drie schoten gericht op zijn hoofd, maar deze missen miraculeus. Na het vertrek van zijn belagers weet de zwaargewonde De Vries strompelend bij goede Nederlanders terecht te komen. Een gewaarschuwde dokter kan hem niet helpen, hij moet geopereerd worden. Politieagenten uit Beilen halen De Vries 's avonds op en vervoeren hem naar het Bethesda Ziekenhuis in Hoogeveen. Het duurt uiteindelijk nog zeven maanden voordat hij van zijn verwondingen is hersteld.

Gevallen voor zijn politie-ideaal

Het stoffelijk overschot van Willem Klein wordt eerst begraven in Beilen en kort na de bevrijding op 5 juni herbegraven op

de gemeentelijke begraafplaats te Klazie-naveen. Bij de herbegravenis is een marechausseedetachment van zestig man aanwezig en dragen marechaussees de kist. Uiteraard zijn collega's De Vries en Alting ook aanwezig. De opvolgend groepscommandant adjudant Lutter spreekt over Willem: “Ik heb hem leeren kennen als een jongeman met een sterk rechtvaardigheidsgevoel, vol dienstijver, goed kameraad en met een warm hart voor het politievak. Hij was een goed Marechaussee, anderen ten voorbeeld en boven alles een goed Nederlander. Deze goede eigenschappen zijn hem noodlot-tig geworden.”

Aan de moord op Willem Klein herinnert een monument aan de Esweg te Beilen. Dit monument, een grote zwerfkei met een plaquette daarop, werd op 31 augustus 1950 onthuld.

Sipo-man **P.M. van Noordenne** (geb. 1917) is op 10 april 1945 bij Norgervaart in een vuurgevecht met Franse parachutisten gedood. Sipo-man **S. van Droffelaar** (geb. 1914) is betrokken geweest bij meerdere misdrijven en wordt door het Bijzonder Gerechtshof te Assen in 1948 ter dood veroordeeld. In de zaak van wachtmeester Klein legt Van Droffelaar de schuld bij de niet meer in leven zijnde Van Noordenne. Het vonnis wordt op 16 november 1949 ten uitvoer gelegd door een vuurpeloton gevormd door marechaussees.

Jentje Dekker (geb. 1922) wijkt kort na het drama uit naar Duitsland. Na de bevrijding wordt zij bij terugkomst gearresteerd en in 1947 schuldig bevonden aan “Het tijdens de oorlog een ander opzettelijk bloot stellen aan opsporing, vervolging [...]”. De Bijzondere Raad van Cassatie veroordeelt haar in februari 1949 tot tien jaar Rijkswerkinrichting rekening houdend met het voorarrest vanaf medio april 1945.

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactieadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marechaussee4045@gmail.com.

100-jarig bestaansfeest marechausseekazerne Helper Brink, Groningen

Kazerne kort na de oplevering

Het was een zachte voorzomerse namiddag in mei van dit jaar, toen een vijftigtal mensen: burens, oud-marechaussees die op de kazerne werkzaam waren geweest en geüniformeerde figuranten, zich verzamelden op de binnenplaats van de imposante oude marechausseekazerne in Helpman, Groningen. | Door: Milan Steenbergens

Sinds augustus 2023 ben ik bewoner van deze oude kazerne. Vanwege mijn interesse in geschiedenis ben ik mij gaan verdiepen in de historie van het pand. Zo heb ik de oorspronkelijke bouw-tekeningen bij de 'Groninger Archieven' opgevraagd en oude foto's opgespoord.

De marechausseekazerne is gebouwd in 1924, ontworpen door Rijksbouwmeester G.C. Bremer en F.A.J.L. Bendt ('Eerst-aanwezend Ingenieur der Genie te Groningen'). In 1977 verhuisden de Brigade Groningen en de Staf van District KMar Noord naar hun nieuwe kazerne aan de Verlengde Hereweg, een kleine vijf minuten lopen van het oude pand. De oude kazerne werd door het Rijk afgestoten en overgenomen door woningcorporatie Gruno (in 1993 opgegaan in het huidige Nijestee) en het interieur werd verbouwd tot appartementen voor jongvolwassenen. Helaas betekende dit wel dat het gehele interieur werd geruïneerd. Gelukkig is het exterieur van het gebouw wel bewaard gebleven.

De kazerne bestaat uit een hoofdgebouw met twee losse zijvleugels. Op het achterterrein stonden tot de jaren '50 een stal, een hoefsmederij, een mestbak en verschillende bergplaatsen. Daarna werd een deel van de stallen gebruikt als garage en was er een wapenmagazijn. In 1980 is alles op het achterterrein helaas met de grond gelijk gemaakt. Op deze plek staat nu een nieuwe woonflat. Die flat en de oude kazerne werden door de Groninger gemeenteraad in de jaren '80 omgedoopt tot 'De Tressenplaats'.

Streng grandioze uitstraling

Mijn liefde voor de kazerne is groot. Behalve het feit dat er zich zoveel geschiedenis heeft afgespeeld, ben ik ook erg aangetrokken tot de architectonische aspecten van het gebouw. De symmetrische opzet, het massieve uiterlijk, de zijvleugels en het hoofdgebouw die samen een soort binnenplaatsje creëren; het geeft een strenge, grandioze uitstraling. Vaak zie ik voorbijgangers op straat nog achteromkijken als ze langs de kazerne lopen. Het gebouw wekt bij

vele mensen ontzag en verwondering. Het geeft ook zeker een gevoel van trots, om te kunnen zeggen: "Ik woon in de oude marechausseekazerne!"

Tijdens mijn onderzoek naar de kazerne deelde ik mijn bevindingen en de foto's met mijn burens. Zij waren ook onder de indruk. Zodoende richtte ik samen met hen een comité op om het 100-jarig bestaan van de kazerne te vieren. Behalve het uitnodigen van burens, bedachten we dat het ook leuk zou zijn om oudgedienden uit te nodigen.

Buurtbarbecue/KMar-reünie

Via SMC lukte het om in contact te komen met maar liefst zeven oudgedienden die destijds in de kazerne gewoond en gewerkt hebben, zoals kapiteins b.d. Koos Schipper en Jan Oskam, oud-wachtmeester der 1e klasse Ulfert Molenhuis en oud-marechaussee der 1e klasse Klaas Zeldenrust. Daarnaast was de 'Historische Brigade Koninklijke Marechaussee' ook erg enthousiast.

siast en werden ze uitgenodigd op het feest. En zo geschiedde! Onze woningcorporatie Nijestee financierde het grootste deel van de buurtbarbecue/ KMar-reünie. Ook de gemeente Groningen droeg een steentje bij.

De reünie was naar mijn mening het mooiste gedeelte van het feest. Sommige oudgedienden waren al op hoge leeftijd, maar hun ogen glinsterden van herkenning en nostalgie toen ze de oude kazerne opnieuw betraden. Hun verhalen brachten de geschiedenis van het gebouw tot leven, van de strikte discipline en kameraadschap tot de spannende momenten van hun diensttijd.

Bijzonder was ook het moment dat de Historische Brigade KMar zich op het terrein voegde en een soort post opzette onder een van onze monumentale poorten. Voor het eerst in bijna vijftig jaar liepen er weer 'marechausees' in uniform over het terrein van de kazerne, de geschiedenis voelbaar makend op een manier die geen boek of documentaire ooit zou kunnen evenaren. Mijn burens en ik luisterden ook aandachtig naar alle verhalen die de oudgedienden over hun tijd in de kazerne te vertellen hadden. De ontmoeting tussen jong en oud was niet alleen een brug tussen de generaties, maar ook een bevestiging van de blijvende erfenis van de marechauseekazerne in de wijk Helpman.

Plaats van samenkomst en gemeenschap

De avond ging langzaam over in de nacht; de oudgedienden en de Historische Brigade waren alweer vertrokken. Het feest duurde nog even voort. Mijn burens en ik bleven tot diep in de nacht op de binnenplaats, onder een met sterren bezaaide hemel. De wassende maan glinsterde in de donkere lucht.

De buurtbarbecue en de reünie hebben een blijvende sfeer van verbondenheid en vreugde gecreëerd in De Tressen-

In de hal van de entree hangen inmiddels drie wandborden van de Koninklijke Marechaussee uit vervlogen tijden. Milan Steenbergen wil in de hal nog meer KMar-artikelen ophangen. Wanneer u iets beschikbaar wilt stellen dat hier zou kunnen passen, neem dan contact op met Milan Steenbergen: milan.steenbergen@gmail.com.

plaats. Het was een herinnering aan het verleden, maar ook een viering van het heden en de toekomst van het gebouw en de mensen die erin wonen. En zo werd de marechauseekazerne, honderd jaar na haar oprichting, opnieuw een plaats van samenkomst en gemeenschap, waar verhalen werden gedeeld en nieuwe herinneringen werden gemaakt. Oude kameraden hebben elkaar na decennia weer gevonden en onder de burens is een groot historisch besef ontstaan van hun woonplek.

Wij hopen nog vele jaren de oude kazerne te mogen bewonen en nodigen graag (oud-)marechausees uit die niet op het feest aanwezig waren maar alsnog graag een keer langs willen komen. Zolang ik hier woon, zal ik ervoor blijven zorgen dat de band

tussen het heden en het verleden intact blijft. Ook al is het gebouw sinds 1977 geen rijksgebouw van de Koninklijke Marechaussee meer, toch hoop ik dat dit feest het begin vormt voor een blijvende band met de KMar en de huidige bewoners van de oude kazerne.

foto's: Milan Steenbergen

Nieuwe SMC'ers

Dhr. W.H.J. Aendekerk
Ber 85-1

Dhr. D.D. Burger
Ber 79-6

Dhr. A.J. Goedhard
Ber 80-4

Dhr. L.C.A. Gommers
Ber 81-3

Dhr. B. de Groot
Ber 73-1

Dhr. E. Koopman
Ber 79-3

Dhr. J. Kuijer
Ber 76-5

Dhr. J.H.B.J. Langes
Ber 80-5

Dhr. W.P.M. Mercx
Ber 79-5

M.A.H. Oortwijn
Dpl 89-5

Dhr. T. Roffel
Ber 76-5

Dhr. A. de Snoo-Schlemminger
Dpl 66-6

Dhr. M.W.M. van der Spek
Ber 97-9

Dhr. A. Strating
Dpl 81-4

Dhr. H.J.E. Tummers
Ber 79-1

Dhr. I. Westerdijk
Dpl 76-5

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2281 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

Dhr. A. Aalvanger
Geboren 28 oktober 1937
Overleden 8 juni 2024
Dpl 60-3

Dhr. C.P. Bel
Geboren 21 september 1932
Overleden 21 mei 2024
Dpl 52-6/Ber 54-2

Dhr. D.H.E. Folkerts
Geboren 29 augustus 1955
Overleden 30 juni 2024
Dpl 76-1

Dhr. J. Groenewold
Geboren 30 juli 1955
Overleden 11 mei 2024
Ber 73-2

Dhr. W.G. Helmendach
Geboren 4 september 1927
Overleden 17 juni 2024
Ber 56-4

Dhr. M.H.W. Heugen
Geboren 23 juli 1942
Overleden 15 juni 2024
Dpl 61-5

Dhr. M. Ningbers
Geboren 16 juli 1948
Overleden 16 februari 2023
Ber 68-1

Bestuur en redactie van Stichting Marechaussee Contact betuigen de nabestaanden hun medeleven en wensen hen sterkte toe.

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-59419990991 alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester

Gerrit Sels
0299-471242 / 06-22444926
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Purmerend (BIC: INGBNL2A)

Administratie

Gerrit Sels
Vrouwenzandstraat 22, 1443 WK Purmerend
0299-471242 / 06-22444926
begunstigersadministratie@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Reservisten en veteranen

Bert van Horen
06-47776806 | veteranen@marechausseecontact.nl

Regiobijeenkomsten

Bert van Horen
06-47776806 | regiobijeenkomsten@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldelijsondersteuning/ veteranenondersteuning

Peter Klijn
06-53746545 | plijklijn@gmail.com

Promotie & werving

Loek Ruppert
06-28688859 | werving@marechausseecontact.nl

Redactie tijdschrift Marechaussee Contact

Henk Rijke
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur

Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee

Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met onder meer de Koninklijke Marechaussee, het Nederlands Veteraneninstituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2275 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?

Woonst u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten). Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reünie Faciliteiten. Elke SMC'er die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC'ers. Het vfonds ondersteunt de activiteiten van RvMC.

Nuldelijsondersteuning

Het 'nationaal Veteranen Platform', de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Nederlands Veteraneninstituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldelijsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

Stichting Marechaussee Contact

voor en door
(oud-)marechaussees

Voor iedereen
die op de hoogte
wil blijven van het
heden en verleden
van de Koninklijke
Marechaussee.

Word SMC'er
voor slechts
15 euro per jaar.
Je bent van
harte welkom!

www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code